

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Odpovědnost za ochranu: analýza principu a jeho
(ne)aplikace v mezinárodní politice**

Daniel Rybníček

Plzeň 2020

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy – britská a americká studia

Bakalářská práce

**Odpovědnost za ochranu: analýza principu a jeho
(ne)aplikace v mezinárodní politice**

Daniel Rybníček

Vedoucí práce:

doc. PhDr. Šárka Cabadová Waisová, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2020

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.“

Plzeň květen 2020

.....
Daniel Rybníček

Poděkování

Rád bych poděkoval své vedoucí bakalářské práce doc. PhDr. Šárce Cabadové Waisové, Ph.D. za cenné rady, připomínky, trpělivost a vynaložený čas při zpracování této práce.

Obsah

Úvod.....	1
1 Koncept Odpovědnost za ochranu	4
1.1 Od humanitární intervence k myšlence konceptu Odpovědnosti za ochranu	4
1.1.1 Koncepty předcházející konceptu Odpovědnost za ochranu	5
1.1.2 90. léta a selhání humanitární intervence	6
1.2 Vývoj konceptu Odpovědnost za ochranu od roku 2001 do roku 2006	9
1.2.1 2005: Klíčový krok pro přijetí konceptu Odpovědnost za ochranu.....	10
1.2.2 2006: Koncept Odpovědnost za ochranu a Rada bezpečnosti OSN.....	11
1.3 Období 2007-2009	12
1.4 2011: Koncept Odpovědnost za ochranu a případ Libye	14
1.5 Koncept Odpovědnost za ochranu a současnost	15
2 Analýza aplikace konceptu R2P v praxi	17
2.1 Analýza: Aplikace R2P v Keni v letech 2007/2008	17
2.1.1 Analýza Keňa 2007/2008 – Dílčí závěr	21
2.2 Analýza: Aplikace R2P na Pobřeží slonoviny v letech 2010/2011 .	22
2.2.1 Analýza Pobřeží slonoviny 2010/2011 – Dílčí závěr	25
2.3 Analýza: Aplikace R2P v Libyi v roce 2011	26
2.3.1 Analýza Libye 2011 – Dílčí závěr	30
2.4 Analýza: Aplikace R2P v Sýrii od roku 2011	31
2.4.1 Analýza: Sýrie 2011/současnost – Dílčí závěr	36
2.5 Analýza: Aplikace R2P v Jižním Súdánu v letech 2013/současnost	37
2.5.1 Analýza Jižní Súdán 2013/současnost – dílčí závěr	40

2.6 Analýza: Aplikace R2P ve Středoafričké republice v letech 2013/2015	41
2.6.1 Analýza Středoafričká republika 2013/2015 – Dílčí závěr.....	45
Závěr.....	46
Seznam použitých odkazů.....	51
Resumé.....	69

Úvod

Ačkoliv koncept Odpovědnost za ochranu se poprvé objevil v roce 2001 ve zprávě Mezinárodní komise pro intervenci a suverenitu, počátky této myšlenky můžeme datovat již do 90. let, kdy docházelo k rozsáhlým humanitárním intervencím. Tyto humanitární intervence byly použity v několika případech, jako byla například humanitární krize v Somálsku, nebo v případě genocid, které se odehrávaly ve Rwandě či Srebrenici. Využití humanitárních intervencí však bylo diskutováno a často kritizováno. Zejména za to, že prosazení nebylo efektivní a humanitární intervence neměla pevně stanovená pravidla, resp. byla vnímána jako v rozporu s Chartou OSN.

Nejasné právní zakotvení humanitární intervence a sporné výsledky po jejich realizaci vedly k diskuzím o tom, jakou podobu by měla humanitární intervence mít. Díky angažovanosti tehdejšího generálního tajemníka OSN Kofiho Annana a Mezinárodní komise pro intervenci a suverenitu byl koncept Odpovědnosti za ochranu (dále jen R2P, Responsibility to Protect) v roce 2001 poprvé představen. Další zásadní vývoj představil rok 2005, kdy byl po určitých změnách a revizích koncept R2P podpořen a schválen všemi členy společenství na Světovém summitu OSN. Následně byl také v roce 2006 přijat jako závazná rezoluce Radou bezpečnosti OSN.

Koncept R2P je založen na třech základních pilířích: 1) stát má odpovědnost chránit své obyvatelstvo před nejzávažnějšími zločiny, 2) státy by měly poskytnout pomoc a podporu státu při ochraně svého obyvatelstva, 3) odpovědnost za ochranu přechází na OSN, pokud stát nebude schopen chránit své obyvatele, specificky pak před nejzávažnějšími zločiny. Za tyto čtyři nejzávažnější zločiny jsou považovány genocidy, válečné zločiny, etnické čistky a zločiny proti lidskosti (Bílková 2014: 13–15).

I přesto, že koncept Odpovědnosti za ochranu se podařilo již několikrát aplikovat, nastaly mnohé případy, kdy se jej prosadit nepodařilo. Také se naskytl případy, kdy se koncept pokusily zneužít státní aktéři, například

Spojené státy v případě války v Iráku nebo Rusko v případě války v Gruzii (Bílková 2010: 113–114). Tyto okolnosti vedou k rozsáhlé kritice samotného konceptu a k diskuzi, zda má tento koncept vůbec smysluplné uplatnění.

Prvním cílem mé práce bude představit vývoj konceptu Odpovědnosti za ochranu od 90. let až po současnost a zachytit zásadní milníky tohoto vývoje. Druhým a primárním cílem bude analyzovat šest případů, ve kterých byl koncept Odpovědnosti za ochranu aplikován na základě rezoluce Rady bezpečnosti OSN a vyhodnotit, zda aplikace konceptu R2P byla úspěšná.

První část této práce budu věnovat vývoji konceptu Odpovědnosti za ochranu jako takového. Představím vývoj konceptu od selhání humanitární intervence, ke kterému došlo během 90. let 20. století. Následně představím angažovanost tehdejšího generálního tajemníka OSN Kofiho Annana a vývoj, kterým koncept prošel od jeho představení v roce 2001, po jeho přijetí v závěrečné zprávě Světového summitu OSN v roce 2005. Také představím vývoj, který proběhl nástupem generálního tajemníka Pan Ki-muna, a jak se v případě konceptu Odpovědnost za ochranu angažoval. Na závěr představím současnou roli a pozici konceptu.

V druhé části své práce se budu věnovat aplikaci konceptu v praxi. Provedu analýzu šesti případů, ve kterých došlo k aplikaci konceptu R2P. Každému případu jeho aplikace věnuji jednu podkapitolu. V té se budu zabývat tím, jaká rezoluce byla schválena, jaké nástroje byly použity v případě aplikace, zda rezoluce byla naplněna a jaké měly aplikace konceptu Odpovědnosti za ochranu důsledky pro danou zemi. Na konci každé jednotlivé analýzy aplikace provedu dílčí závěr dané analýzy a celkový souhrn uvedu v závěru. Během analýzy, v dílčích závěrech a následně v celkovém závěru své bakalářské práce budu odpovídat na tyto výzkumné otázky: 1) jaké události vedly k aplikaci konceptu R2P?, 2) Jakým způsobem došlo k aplikaci konceptu R2P a jaké nástroje byly během aplikace konceptu R2P použity?, 3) Byla aplikace konceptu R2P úspěšná?

Ve své bakalářské práci budu pracovat primárně s internetovými zdroji. Budu využívat oficiální internetovou databázi OSN, kde OSN uvádí veškeré své rezoluce a informace k jednotlivým případům, kdy byl koncept Odpovědnosti za ochranu použit. Další zdroje pro svoji analýzu budu čerpat z internetových databází, kde se nachází cizojazyčné odborné články a publikace. Dále budu pracovat se zahraničními zpravodajskými servery a čerpat z oficiálních stránek mezinárodních organizací. V teoretické části budu pracovat s publikací *Odpovědnost za ochranu (R2P) Nová naděje nebo staré pokrytectví?* od autorky Veroniky Bílkové, která se danou problematikou konceptu Odpovědnosti za ochranu zabývá.

1 Koncept Odpovědnost za ochranu

1.1 Od humanitární intervence k myšlence konceptu

Odpovědnosti za ochranu

Abychom mohli lépe pochopit zrození konceptu Odpovědnosti za ochranu a snahu tehdejšího generálního tajemníka OSN Kofiho Annana o redefinici pojetí suverenity, musíme zvážit faktory a události, ke kterým došlo během 90. let 20. století. Ačkoliv klíčové události, které vedly ke snaze o vytvoření nového konceptu, byly selhání humanitární intervence ve Rwandě v roce 1994 a následně selhání NATO v případě Kosova v roce 1999, musíme také zvážit tehdejší stav mezinárodního prostředí (Bílková 2010: 32). Níže, v jednotlivých podkapitolách, představím zásadní události a koncepty, které předcházely konceptu Odpovědnosti za ochranu.

Jako jeden z prvních faktorů můžeme považovat proměnu mezinárodního systému po skončení bipolární konfrontace, kdy došlo k rozšíření pravomocí a významnému posílení pozice OSN (Bílková 2010: 27). Také došlo k proměně vnímání nutnosti humanitární intervence. Během období studené války docházelo v mnoha státech k potlačování lidských práv. Stanovisko Rady bezpečnosti OSN však bylo, že žádný jiný stát nemá právo intervenovat do vnitřních a vnějších záležitostí jiného státu, a to z jakéhokoliv důvodu. Tímto prohlášením zůstala otázka humanitární intervence uzavřena až do konce studené války (Donnelly 2013: 256). Kdykoliv se během studené války znovu otevřela, byla ve skutečnosti pouze výmluvnou zástěrkou USA nebo SSSR, za kterou se skrývaly ideologické a geopolitické cíle. Tudíž bylo velice nepravděpodobné, že by humanitární intervence byla schválena Radou bezpečnosti OSN (Donnelly 2013: 260). Ukončení studené války vedlo k tomu, že se znovu otevřela na počátku 90. let diskuze o porušování lidských práv. To vedlo k prohlášení, že humanitární krize, ve které dochází k rozsáhlému porušování práv, je považována za ohrožení mezinárodní bezpečnosti a k vyřešení konfliktu a znovunastolení míru je potřeba

použít prostředky uvedené v VI. a VII. kapitole Charty OSN (Bílková 2010: 31–32).

1.1.1 Koncepty předcházející konceptu Odpovědnost za ochranu

V 90. letech začaly vznikat nové koncepty, které se staly předchůdcem samotného konceptu R2P. Tyto koncepty vznikly v reakci na otázky suverenity státu, například na otázky sporu mezi suverenitou a lidskými právy, kdy narušení suverenity cizího státu lze ospravedlnit lidskými právy (Bílková 2010: 28). Další otázkou bylo, jaké prostředky by měly být použity a jaká reakce by měla nastat ze strany mezinárodního prostředí, pokud by došlo k rozsáhlému porušování lidských práv (Evans 2008: 32).

Jako první se objevil koncept *Právo zasáhnout*, se kterým přišel spoluzakladatel mezinárodní organizace Lékařů bez hranic Bernard Kouchner, spolu s bývalým profesorem mezinárodního práva Mariem Bettatim (Bílková 2010: 28). Předmětem tohoto konceptu bylo upřesnit vztah mezi státní suverenitou a lidskými právy, za jakých podmínek by mělo dojít k humanitární intervenci a jaké nástroje by měly být použity. Nadále platilo, že vláda státu, ve které dochází k rozsáhlému porušování lidských práv, nesmí případné humanitární intervenci jakkoliv bránit (Bílková 2010: 28–29). Ačkoliv se povedlo přivést koncept *Práva zasáhnout* do podvědomí jak mezinárodního společenství, tak i široké veřejnosti, čelil obrovské kritice za to, že mohl být zneužit k prosazování francouzských národních zájmů (Evans 2008: 32–33).

Další významný koncept, který vznikl jako předchůdce konceptu Odpovědnosti za ochranu, je koncept *Lidské bezpečnosti*. Tento koncept se poprvé objevil ve zprávě Rozvojového programu OSN v roce 1994. Jednalo se o obrovskou změnu v tom, že bezpečnost už nebyla chápána pouze jako národní nebo vojenská, ale nově také jako lidská. Ta byla založena na předpokladu že jedinec by měl být chráněn na všech úrovních a jeho lidská práva musí být chráněna a respektována (Boer – Wilde 2008: 10). Koncept Lidské bezpečnosti

měl mimořádný ohlas v mezinárodním prostředí a jeho přijetí vytvořilo rozsáhlé celosvětové kampaně a hnutí za lidská práva. Zásadní rozdíl mezi konceptem Lidské bezpečnosti a pozdějším konceptem R2P byl ten, že koncept Lidské bezpečnosti se zaměřoval na komplexní témata, jako jsou ekonomická, enviromentální, politická, zdravotní a osobní bezpečnost, zatímco koncept R2P se zabývá pouze ochranou obyvatel před nejzávažnějším porušováním lidských práv (Evans 2008: 34–35).

V roce 1996 přišel s konceptem *Suverenita jako odpovědnost* tehdejší súdánský diplomat a zástupce generálního tajemníka OSN pro vnitřně vysídlené osoby Francis Deng. Předmětem toho konceptu se stalo pojetí suverenity jako odpovědnosti vůči občanům. Francis Deng a jeho kolegové pojali suverenitu tak, že suverénní státy by měly mít odpovědnost za bezpečnost, blahobyt a ochranu svých vlastních občanů a neměly by odmítat pomoc zvenčí (Evans 2008: 35–37). Právě tohle nové pojetí suverenity a odpovědnosti bylo inspirací pro koncept Odpovědnosti za ochranu (Bílková 2010: 30).

1.1.2 90. léta a selhání humanitární intervence

Rozhodujícím impulsem pro vznik konceptu Odpovědnosti za ochranu bylo však selhání humanitární intervence v případě genocid ve Rwandě v roce 1994, o rok později v bosenské Srebrenici a následně selhání v případě Kosova v roce 1999 (Bílková 2010: 32). Velký neúspěch v případě Rwandy nevedl pouze k oslabení optimismu ohledně posilující se pozice OSN, ale také změnil pohled na humanitární intervence tím, že se začaly objevovat diskuze ohledně toho, jak podobné události v budoucnu zabránit (Kolmašová 2016: 71–72). Humanitárních krizí, které skončily neúspěchem, bylo více. Za hlavní příklady můžeme uvést Somálsko, či Srebrenici v Bosně, kde došlo k obdobnému selhání jako v případě Rwandy (Bílková 2010: 32). V této podkapitole však popíšu pouze dvě hlavní selhání humanitární intervence, a to v Kosovu a ve Rwandě, které měly za

následek transformaci pojetí humanitární intervence do konceptu Odpovědnost na ochranu a staly se symbolem jeho zrodu.

Původ rwandské genocidy je spojen s dlouholetým sporem mezi etnickými skupinami Tutsiů a Hutuů ohledně sociálního a ekonomického postavení. V roce 1993 došlo k výraznému zvyšování napětí mezi Hutui, kteří byli u vlády a Tutsii. Aby došlo k utlumení vypjaté situace, byla podepsána mezi zneprátelenými stranami dohoda z Arushy, na kterou měla dohlížet Mise OSN na pomoc Rwandě (Kolmašová 2016: 227). K eskalaci etnického napětí došlo 6. dubna 1994, kdy bylo sestřeleno letadlo, ve kterém seděl rwandský prezident Juvénal Habyarimana. I přes přítomnost pozorovatelské mise UNAMIR začala vládní armáda a milice vyvraždovat Tutsie. Jako první na rostoucí napětí a přípravy na konflikt upozornil generál Romeo Dallain, velitel jednotek UNAMIR. Generální tajemník OSN Butrus Butrus-Ghálí však odpověděl, že jakákoliv jiná akce, než pozorování, je nad mandát UNAMIR (Rice – Loomis 2007: 71–72). Butrus Butrus-Ghálí vyjádřil znepokojení nad nárůstem kriminality a ozbrojených konfliktů, ve svojí interpretaci však nepotvrdil spáchání genocidy. V dubnu začaly apelovat již i mezinárodní nevládní organizace a uvádět počet obětí. Teprve 31. května 1994 došlo ze zprávy generálního tajemníka k označení, že se jedná o genocidu a k přiznání pochybení ze strany OSN. Teprve po této zprávě se začalo jednat. Ve výsledku byl prodloužen Radou bezpečnosti OSN mandát mise UNAMIR a následně se začalo hovořit o využití nástrojů kapitoly VII. Charty OSN (Kolmašová 2016: 76–78). Právě tato nečinnost v případě Rwandy otevřela otázky, jak přimět Radu bezpečnosti OSN reagovat při humanitárních krizích, což se později odrazilo právě při formulaci konceptu Odpovědnost za ochranu (Bílková 2010: 32).

V letech 1998 - 1999 začalo narůstat napětí v Kosovu mezi kosovskými Albánci, kteří tvořili většinu populace a srbskou menšinou, která byla u vlády. To vedlo k povstání kosovských Albánců, kteří se domáhali svých práv, ale dočkali se tvrdé reakce ze strany srbské vlády. V důsledku tak bylo více než 80 000 z nich nuceno opustit své domovy (Rice – Loomis 2007: 78). Naskytlo se

podezření, že by mohlo dojít k etnickým čistkám. Na základě tohoto podezření mezinárodní nevládní humanitní organizace spolu s vládami západních zemí, a to zejména USA a Velké Británie, začaly intenzivně prosazovat snahu o humanitární intervenci do Kosova, která by zamezila porušování lidských práv a předešla etnickým čistkám. Nasazení prostředků podle kapitoly VII. Charty OSN bylo nakonec uskutečněno Severoatlantickou aliancí bez mandátu Rady bezpečnosti OSN, jelikož došlo k odmítnutí ze strany Ruska a Číny, které následovaly pouze své zájmy (Kolmašová 2016: 230–233). Po humanitární intervenci zastával generální tajemník Kofi Annan názor, že i přesto, že byla humanitární intervence ze strany NATO bez mandátu Rady bezpečnosti OSN ilegální, je možné ji považovat za legitimní a následně byla vydána rezoluce Rady bezpečnosti OSN číslo 1244, která zpětně legitimovala humanitární intervenci v Kosovu (Rice – Loomis 2007: 80). Od události ve Rwandě z roku 1994 došlo k výraznému posunu, kdy chtělo mezinárodní společenství předejít etnickým čistkám a myšlenka humanitární intervence se realizovala velmi rychle. Pro změnu se na případu Kosova ukázala nová otázka, a to o omezení veta Rady bezpečnosti v případech humanitární intervence a o legitimitě humanitární intervence (Bílková 2010: 32–33).

Nedostatky a pochybení, které byly součástí humanitárních intervencí v 90. letech, započaly diskuze o tom, jak by měla být humanitární intervence realizována, jakou by měla mít podobu a jaké má být pojetí suverenity ve spojení právě s humanitární intervencí. Na konci roku 1999 přišel generální tajemník OSN Kofi Annan s myšlenkou individuální suverenity, kdy předložil názor, že není pouze státní suverenita, ale také individuální suverenita, která vyvažuje státní suverenitu a chrání univerzální lidská práva (Evans 2008: 37-38).

Ve Zprávě tisíciletí OSN, která byla předložena v roce 2000, vyzval Kofi Annan mezinárodní společenství k zodpovězení otázek týkajících se vztahu suverenity a lidských práv. Za jakých podmínek může k humanitární intervenci dojít a kdo může humanitární intervenci a nástroje spojené s ní schválit (Bílková 2010: 33–34).

1.2 Vývoj konceptu Odpovědnost za ochranu od roku 2001 do roku 2006

Výzva Kofiho Annana ve Zprávě tisíciletí OSN rozproudila rozsáhlou mezinárodní debatu o povaze humanitární intervence. Hlavní reakce přišla ze strany Kanady, která sponzorovala založení Mezinárodní komise pro intervenci a státní suverenitu (dále jen ICISS, International Commission on Intervention and State Sovereignty) v září 2000. Členy ICISS jmenoval generální tajemník OSN Kofi Annan a účel založení komise byl vyhnout se pochybením, které nastaly během humanitární intervence ve Rwandě a následně v Kosovu (Janzekovic – Silander 2013: 51).

V prosinci 2001 ICISS předložila svoji zprávu, ve které se vůbec poprvé objevil koncept Odpovědnosti za ochranu. Za vznikem této zprávy a i samotného konceptu stojí Gareth Evans a jeho spolupracovník Mohamed Sahoun, spolu s jejich týmem (Rice – Loomis 2007: 83). Tato zpráva přivedla světu zcela nový pohled na suverenitu. Lidská práva byla nyní považována za klíčový prvek suverenity a za předpokladu, že se stát nedokáže postarat o blahobyt svých občanů, ztrácí svoji suverenitu (Heaney 2015: 95).

Zpráva ICISS také představila 3 základní pilíře, na kterých by měl být koncept Odpovědnosti za ochranu postaven. První pilíř se nazývá Odpovědnost prevence. Apeluje na to, aby se více sledovaly příčiny potenciálních konfliktů, a aby se v případě hrozby konfliktu mohly použít adekvátní nástroje k uklidnění napětí. Druhý pilíř pod názvem Odpovědnost reagovat uvádí, jak by se mělo jednat v případě selhání preventivních opatření. Nástroje, použity v tomto pilíři, by se měly odvíjet od závažnosti porušování lidských práv a sahat od využití embarg až k vojenské intervenci v nejhorších případech. To pouze pokud nezbude žádná jiná možnost a předchozí nevojenské možnosti budou vyčerpány. Třetí pilíř nese název Odpovědnost obnovovat. V tomto případě by se mělo jednat o rekonstrukci oblastí/země zasažené intervencí nebo konfliktem a vytvořit podmínky k tomu, aby se konflikt již neopakoval. Také je kladen důraz

na rozvoj, který by měl vést ke stabilitě a ekonomickému růstu za asistence různých mezinárodních rozvojových programů (ICISS 2001: 19–44).

Za zmínku také stojí to, že zpráva konceptu Odpovědnosti za ochranu byla vydána 3 měsíce po teroristickém útoku 11. září 2001, ale ani to neuvrhlo zprávu ICISS do pozadí (Bílková 2010: 38). Impakt 11. září 2001 byl však na USA takový, že se vláda USA zaměřila spíše na uplatňování národní bezpečnosti, než na jakési vznešenější cíle. Jako příklad lze uvést intervenci do Afghánistánu v roce 2001 a humanitární intervenci do Iráku v roce 2003. Ve skutečnosti však USA jednaly pouze v národním zájmu, a to vedlo k celkové kritice humanitární intervence jako takové (MacQueen 2011: 80).

Ačkoliv se zpráva ICISS dostala do hlubokého podvědomí a převažovalo pozitivní vnímání, vznášela se nad ní kritika z několika stran. Tato kritika odkazovala na to, že může dojít ke zneužití konceptu, nebo že v určitých otázkách je zanedbaná a nedotažená do konce (Bílková 2010: 38–39).

1.2.1 2005: Klíčový krok pro přijetí konceptu Odpovědnost za ochranu

Ještě před Světovým summitem OSN byl koncept R2P zapojen do zprávy Panelu na vysoké úrovni pro hrozby, výzvy a změnu s názvem Bezpečnější svět: naše sdílená zodpovědnost na konci roku 2004 a následně v březnu 2005 do zprávy generálního tajemníka OSN Kofiho Annana s názvem Ve větší svobodě: směrem k rozvoji, bezpečnosti a lidským právům pro všechny. Tyto zprávy byly následně předloženy v září 2005 na Světovém summitu OSN (Bílková 2010: 39). Kofi Annan ve své zprávě z března 2005 ve snaze zefektivnit jednání Rady bezpečnosti OSN v případě humanitární krize doporučil zavázat se k využití principů konceptu R2P k ochraně civilistů (Rice – Loomis 2007: 84).

Na Světovém summitu OSN následně docházelo k projednávání, a také ke změnám. Koncept odpovědnost za ochranu se omezil na použití v případech

genocidy, válečných zločinů, zločinů proti lidskosti a etnických čistek (Bellamy 2008: 623).

Po rozsáhlých jednáních a úpravách si postupně koncept R2P získal přízeň všech států světa, a to i přes kritiku ze strany některých z nich. Nakonec byl oficiálně schválen a přijat všemi členskými státy OSN (Bílková 2010: 46–47). V závěrečné zprávě Světového summitu OSN 2005 je přijetí konceptu Odpovědnosti za ochranu ustanoveno v člancích 138 až 140. Článek 138 hovoří o přijetí čtyř nejzávažnějších zločinů uvedeno výše. Článek 139 pojednává o odpovědnosti mezinárodního společenství poskytnout prostřednictvím OSN a Charty OSN kapitoly VI. a VII. prostředky k ochraně obyvatel před nejzávažnějšími zločiny, a také včasné kolektivní akce. Ve článku 140 závěrečné zprávy Světového Summitu OSN se nachází, že OSN plně podporuje vyslání zvláštního poradce generálního tajemníka pro prevenci genocidy (A/RES/60/1).

1.2.2 2006: Koncept Odpovědnost za ochranu a Rada bezpečnosti OSN

Další významný krok vpřed pro koncept bylo, když Rada bezpečnosti OSN v dubnu 2006 vydala rezoluci 1674, ve které se nacházelo potvrzení a přijetí závěrečné zprávy ze Světového summitu OSN v září 2005 (Evans 2008: 50). Rezoluce 1674 v článku 4. potvrzuje přijetí odstavce 138 a 139 o konceptu Odpovědnost za ochranu ze zprávy Světového summitu OSN roku 2005 a ochraně obyvatelstva před nejzávažnějšími zločiny proti lidskosti (S/RES/1674).

Vydání rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1706 znamenalo další klíčový moment pro budoucí povahu konceptu v souvislosti s dlouholetým konfliktem v súdánském Dárfúru, ve kterém se naskytla možnost využít koncept Odpovědnost za ochranu (Kolmašová 2016: 239–240). V rezoluci 1706 Rada bezpečnosti OSN odkazuje na rezoluci 1674 a na body 138 a 139 Závěrečného dokumentu Světového summitu 2005 a vyzývá k přijetí opatření, které by zajistilo ochranu civilního obyvatelstva v případě konfliktu (S/RES/1706).

Přijetí těchto rezolucí bylo pro koncept R2P velmi významné z toho důvodu, že v rezoluci 1674 došlo k jeho potvrzení a v rezoluci 1706 poprvé k možnosti jeho využití (Rice – Loomis 2007: 85).

1.3 Období 2007-2009

V roce 2007 nastoupil na pozici generálního tajemníka OSN místo Kofiho Annana Pan Ki-mun. Pan Ki-mun se velmi aktivně chopil konceptu Odpovědnosti za ochranu po svém předchůdci a zapojoval ho často do svých projevů. Také se snažil přivést koncept Odpovědnost za ochranu do praxe (Doyle 2009: 25). V souvislosti se snahou prosadit tento koncept, vytvořil generální tajemník Pan Ki-mun pozici zvláštního poradce generálního tajemníka OSN pro odpovědnost za ochranu (Bílková 2010: 50). Prvním se stal Edward Luck. Úloha tohoto zvláštního poradce spočívala ve spolupráci se zvláštním poradcem generálního tajemníka OSN pro prevenci genocidy, kterým byl v tomto období Francis Deng. Jejich společným úkolem bylo obstarat sběr informací a vybudovat plán v případě krize, který by umožňoval včasnou reakci. Primárním cílem této spolupráce však bylo zaměření se na vybudování systému včasného varování v případě hrozby, provést analýzu a vypracovat hlášení pro Radu bezpečnosti OSN (Doyle 2009: 25-26). V praxi ve svých zprávách určených Radě bezpečnosti OSN uváděli současnou situaci v dané zemi a doporučení, jak by Rada bezpečnosti dále měla jednat (United Nations 2012).

Přelom roku 2007 a 2008 byl také pro koncept Odpovědnost za ochranu klíčový v tom, že koncept byl poprvé uplatněn v praxi. Jednalo se o povolební nepokoje v Keni mezi nově zvoleným prezidentem a opozicí, ke kterým došlo v prosinci 2007. Během těchto nepokojů přišlo o život více než 1 500 lidí a několik set tisíc lidí přišlo o své domovy (Hofmann 2015: 7). Reakce na nepokoje ze strany generálního tajemníka OSN Pan-Kimuna, zvláštního poradce pro prevenci genocidy Francise Denga, Kofiho Annana a Africké unie byla velmi rychlá. Apelovali na vládu Keni, aby okamžitě převzala odpovědnost za ochranu svého

obyvatelstva. Pokud by k tomu nedošlo, bude to bráno jako porušování mezinárodního práva (Evans 2008: 51). Díky včasné reakci mezinárodního společenství byl v únoru 2008 uzavřen v Keni mezi vládou a opozicí mír (Bílková 2010: 104). Při řešení tohoto konfliktu sice nebyl samotný koncept R2P přímo zmíněn, ale díky angažovanosti mezinárodního prostředí nelze popřít, že koncept použit byl. Případ Keni je tak považován za úspěšné nasazení druhého pilíře konceptu R2P, kdy mezinárodní společenství má odpovědnost mírovou cestou přispět vládě v dané zemi k mírovému řešení sporu (Hofmann 2015: 7).

Úzké vymezení konceptu R2P na čtyři nejzávažnější zločiny proti lidskosti se potvrdilo v květnu 2008, kdy byl Myanmar silně zasažen cyklónem Nargis. V důsledku cyklónu zemřelo přes 100 000 lidí a více než 1 500 000 lidí přišlo o bydlení. I přes vysoký počet obětí a rozsáhlou humanitární krizi spojenou s cyklónem, odmítla vojenská junta, která byla u moci, poskytnout průchod hranicemi pro humanitární pomoc (Weiss – Thakur 2010: 331). Francouzský ministr zahraničí, spoluzakladatel Lékařů bez hranic a zastávce lidských práv Bernard Kouchner se snažil odvolat na koncept R2P, narazil však na rozsáhlou kritiku a dokonce také sám Gareth Evans přiznal, že přírodní katastrofy se na aktivaci konceptu nevztahují (Bílková 2010:110–111, Coleridge 2011).

Dne 12. ledna 2009 vydal generální tajemník Pan Ki-mun zprávu generálního tajemníka OSN pod názvem Implementace Odpovědnosti za ochranu. V této zprávě navazoval na závěrečnou zprávu Světového summitu OSN z roku 2005, na články 138 a 139 zabývající se konceptem Odpovědnost za ochranu (Weiss – Thakur 2010: 334). Tato zpráva se snaží ujasnit, jak by měl být koncept využit v praxi, jaké nástroje by měly být použity a jakou úlohu by měly hrát regionální organizace. Zpráva je rozdělena do tří pilířů. První pilíř se zabývá odpovědností suverénního státu za ochranu vlastních obyvatel před genocidou, válečnými zločiny, etnickými čistkami a zločiny proti lidskosti. Pokud by nastal případ, kdy stát není schopný ochránit vlastní obyvatelstvo před výše zmíněnými zločiny, je potřeba využít pilíř druhý. Druhý pilíř příkládá závazek mezinárodnímu společenství pomoci v případě krize postiženému státu při

ochraně jeho obyvatel. Pokud ani druhý pilíř nepomůže a dojde k selhání prevence, třetí pilíř přikládá odpovědnost za ochranu mezinárodnímu společenství, které je povinné včas a efektivně zasáhnout a v případě krajní nouze také použít po schválení Rady bezpečnosti OSN nástroje VII. kapitoly Charty OSN (A/63/677).

Po diskuzích Valného shromáždění, které probíhaly v druhé polovině července 2009, byl vydán 14. září 2009 návrh na rezoluci, který byl následně potvrzen 7. října 2009 (Bílková 2010: 60). Tato rezoluce potvrdila debatu o zprávě generálního tajemníka OSN na téma implementace konceptu Odpovědnost za ochranu z ledna 2009 a to, že Valné shromáždění bude konceptu nadále věnovat pozornost (A/RES/63/308). Dále se zmínka o konceptu R2P objevila v rezoluci 1894 po setkání Rady bezpečnosti OSN na téma ochrany civilistů během ozbrojených konfliktů. Rezoluce 1894 znovu potvrdila platnost přijetí článku 138 a 139 ze závěrečné zprávy Světového summitu OSN z roku 2005 (S/RES/1894).

1.4 2011: Koncept Odpovědnost za ochranu a případ Libye

Případ Libye z roku 2011 je pravděpodobně nejznámější a nejkontroverznější použití konceptu Odpovědnost za ochranu za celou dobu existence. Zároveň se jedná o vůbec první případ, kdy s odvoláním se na koncept došlo k nasazení ozbrojených složek dle VII. kapitoly Charty OSN. Na území Libye již docházelo k porušování lidských práv ze strany režimu Muammara Kaddáfího. Situace však eskalovala, když došlo k násilnému potlačení protestu ve spojitosti s arabským jarem, které následně propuklo v občanskou válku (Kolmašová 2016: 242–243). V reakci na události v Libyi byla vydána koncem února Radou bezpečnosti OSN rezoluce č. 1970, která uvalila na veškerý vojenský materiál embargo a vyzývala Kaddáfího režim k dodržování lidských práv a ochraně civilního obyvatelstva (S/RES/1970). Druhá rezoluce byla vydána 17. března 2011 s číslem 1973. Tato rezoluce vznikla v návaznosti na rezoluci

1970, byla obohacena o nařízení bezletové zóny, včetně zásadního požadavku nacházejícím se ve člancích 1. a 3., které vyžadují co nejrychlejší ukončení násilí páchaného na civilním obyvatelstvu za použití veškerých opatření (S/RES/1973).

Hlavními iniciátory intervence byly státy NATO, jejímž prioritním cílem bylo zneškodnit diktátora Muammara Kaddáfího, a tím svrhnout jeho režim. Kaddáfí byl zabit 20. října 2011 a s ním byl ukončen i jeho režim (Homans 2011). Intervence v Libyi byla sice úspěšná a ukázala využití třetího pilíře konceptu Odpovědnost za ochranu. Šok ale nastal, když vládly i nadále v Libyi nepokoje mezi různými ozbrojenými skupinami. Přetrvávající nepokoje však nebyly jediným cílem kritiky nasazení konceptu, ale také fakt, že jednotky NATO přesáhly svržením Kaddáfího rezoluce vydané Radou bezpečnosti OSN (Thakur 2015).

Případ Libye otevřel znovu diskuzi o použití a limitech konceptu R2P, což se zásadně promítlo i v budoucím využití konceptu například v případě Sýrie, kdy mezi sebou začaly státy opět diskutovat ve snaze zabránit budoucímu zneužití konceptu (Doyle 2015: 140–141). Také ve snaze předejít přesáhnutí rezoluce, jako se stalo v případě Libye, Brazílie navrhla koncept Odpovědnost během ochrany. Jeho cílem je omezit použití ozbrojených sil až na nejnútnejší případy a zprostředkovatelé by se měli plně zpovídat v případě pochybení, či přesahu vydané rezoluce (Jungwirth 2016).

1.5 Koncept Odpovědnost za ochranu a současnost

V předchozích podkapitolách jsem uvedl zásadní události, které vedly k formování konceptu R2P od humanitární intervence po současnou podobu. Jednotlivé případy, ve kterých byl koncept uplatněn, a jaké byly výsledky a provedení, budu analyzovat v kapitole 3. Od roku 2009 nedošlo k žádné výrazné změně a v současné době jsou nadále v platnosti články 138 a 139 v závěrečné zprávě světového Summitu OSN 2005, ve kterých se uvádí povinnost ochránit občany států před čtyřmi nejzávažnějšími zločiny proti lidskosti a opírá se o tři

pilíře, které byly představeny v roce 2009 (Global Centre for Responsibility to Protect nedatováno: 12).

Pro výzkum a monitoring Odpovědnosti za ochranu byla také v roce 2008 založena organizace Globální centrum pro odpovědnost za ochranu. Toto centrum provádí výzkum a monitorování ve spolupráci s jinými nevládními organizacemi v rizikových oblastech a zprostředkovává tak plynulou a efektivní odezvu a akci při páchání zločinů proti lidskosti (Global Centre for Responsibility to Protect nedatováno: 2–4). Ve svém vyjádření pro rok 2020 apeluje výkonný ředitel centra Simon Adams na to, aby všichni členové OSN brali na vědomí pět priorit, kterými jsou prevence a ochrana lidských práv, boj proti rasismu, dodržování mezinárodního práva a podpora základních lidských práv obyvatel (Adams 2020).

Globální centrum pro odpovědnost za ochranu pravidelně provádí monitoring v rizikových oblastech a výsledky zveřejňuje na svých oficiálních internetových stránkách. Mezi nejvíce monitorované a rizikové země, ve kterých dochází k rozsáhlému porušování lidských práv, patří v současnosti například Burkina Faso, Kamerun, Mali, Myanmar, Sýrie, Jemen a další (Global Centre for Responsibility to Protect 2020a).

2 Analýza aplikace konceptu R2P v praxi

V této kapitole své bakalářské práce se budu věnovat využití konceptu Odpovědnost za ochranu v praxi. Provedu analýzu šesti případů, kdy byl koncept aplikován v praxi na základě vydané rezoluce Radou bezpečnosti OSN. Jedinou výjimkou bude analýza využití konceptu Odpovědnost za ochranu v Keni v letech 2007-2008, kdy při řešení situace nebyl koncept R2P přímo zmíněn, ale díky včasnému diplomatickému zásahu ze strany mezinárodního společenství lze prohlásit, že došlo k aplikaci druhého pilíře R2P (Hofmann 2015: 7).

Pro analýzu jsem vybral aplikaci konceptu R2P v případech Keni, Pobřeží slonoviny, Libye, Sýrie, Jižního Súdánu a Středoafričské republiky. Tyto případy jsem vybral na základě odlišnosti aplikace konceptu R2P. Jak jsem již uvedl v úvodu, budu analyzovat pozadí situace, která vedla k aplikaci konceptu R2P, jak proběhla aktivace konceptu R2P, jaké nástroje byly použity a do jaké míry byla aplikace konceptu úspěšná. Na konci každé podkapitoly bude následovat dílčí závěr, ve kterém krátce shrnu poznatky z analýzy dané země a zhodnotím, zda aplikace konceptu R2P proběhla úspěšně.

2.1 Analýza: Aplikace R2P v Keni v letech 2007/2008

Humanitární krize v Keni začala po prezidentských volbách 27. prosince 2008. Podnět k vypuknutí povolebnímu násilí byl právě výsledkem prezidentských voleb, kdy s rozdílem 2% hlasů Mwai Kibaki z kmene Kikujů porazil svého oponenta Raila Odinga z kmene Luo, který následně začal nazývat výsledek voleb za zmanipulovaný (Gettleman 2007). Ihned po vyhlášení výsledků prezidentských voleb začaly rozsáhlé nepokoje ze strany kmene Luo. Jeho příslušníci protestovali a zpochybňovali výsledek voleb. Nepokoje se krátce na to zvrhly v nekontrolovatelné násilí, které si do dubna roku 2008 vyžádalo 1 300 obětí a až 600 000 lidí přišlo o své domovy (Weiss 2010: 20). Hlavním důvodem, proč Raila Odinga kritizoval výsledky voleb, které označoval jako zmanipulované, a podněcoval k demonstracím, byl ten, že ještě v pátek 26.

prosinec 2008 měl před vyhlášením výsledků během sčítání hlasů náskok okolo jednoho milionu hlasů. V sobotu 27. prosince byl však výsledek takový, že Mwai Kibaki s těsným rozdílem vyhrál (Gettleman 2007). K povolebnímu násilí mezi kmeny Kikujů a Luů přispěl také fakt, že prezident Mwai Kibaki vyjadřoval především podporu kmenu Kikujů, kteří představují střední a vyšší třídu. Zatímco jeho protivník Raila Odinga stál za obyvateli chudších tříd, což vytvořilo značně polarizovanou společnost a napětí v ní (Bárta 2008). Velkou roli při povolebním násilí sehrávala také média, jako televizní a rádiové vysílání, přes která političtí zástupci kmenů podněcovali k nenávisti (Barkan 2013: 4).

Vzhledem k obavám, že by se mohl opakovat případ Rwandy, byla povolebnímu násilí v Keni ihned věnována pozornost mezinárodního společenství. Situaci již od počátku monitorovala mezinárodní nevládní organizace Human Rights Watch (Weiss 2010: 20). Ta ve své zprávě upozornila na dosavadní vývoj povolebního násilí, a také apelovala na vládu, aby přijala mírová opatření a aby zrušila cenzuru médií (Human Rights Watch 2008). Humanitární krize v Keni si získala i pozornost OSN, kdy 31. prosince 2007 vybral generální tajemník OSN Pan Ki-mun první prohlášení na případ Keni, ve kterém dal najevo že povolební násilí pozorně sleduje a vyzývá k mírovému řešení ([ST/DPI/PRESS/]SG/SM/11354). Dne 10. ledna 2008 se tehdejší prezident Ghany a zároveň předseda Africké unie John Agyekum Kufuor pokusil dát dohromady tým vysoce respektovaných afrických osobností, včetně bývalého generálního tajemníka OSN Kofiho Annana, za účelem vytvoření pozice mediátora pro urovnání konfliktu (Weiss 2010: 21). Tento návrh na uskutečnění mediace byl z počátku odmítnut, později se k tomuto návrhu však vrátilo. Stejně tak byla odmítnuta i angažovanost Evropské unie a USA (Bílková 2010: 104, Weiss 2010: 21). Angažovanost předsedy Africké unie Johna Agyekuma Kufuora vedla následně k založení Panelu afrických významných osobností Africké unie (AU Panel of Eminent African Personalities). Panel zastupoval Kofi Annan, bývalý prezident Tanzánie Benjamin Mpaka a bývalá první dáma a exmanželka Nelsona Mandely Graca Machela-Mandel. Dále panel obsahoval zástupce z nepřátelených stran PNU (Party of National Unity), za kterou stál

prezident Mwai Kibaki a ODM (Orange Democratic Movement), jejíž tváří byl Raila Odinga (Luibata 2014: 7–8, Weiss 2010: 20–21). Panel významných osobností Africké unie získal mimořádnou podporu při vyjednávání s PNU a ODM ze strany OSN, Spojených států, Evropské unie i organizací jako je International Crisis Group (Schneider 2010). Dne 17. ledna 2008 vydal Evropský parlament usnesení, kde byl zrekapitulován dosavadní vývoj povolebního násilí, a také návrhy na nápravu situace, včetně bezprostřední podpory a případné pomoci Panelu významných osobností Africké unie (Evropský parlament 2008). Aktivní diplomatická angažovanost a vyjednávání Kofiho Annana a jeho týmu vedla k postupnému uvolňování napjatého vztahu zneprátelených stran. Vyjednávání přineslo první úspěch 24. ledna 2008, kdy se Mwai Kibaki a Raila Odinga setkali a podali si ruce. Dalšího významného úspěchu bylo dosaženo 29. ledna 2008 přijetím agendy, která měla sloužit k následnému vyjednávání (Kaye – Lindenmayer 2009: 9-10). Tato agenda se zaměřovala na 4 cíle, které bylo potřeba splnit. Mezi tyto cíle patřilo zavést okamžitá opatření, která by zastavila násilí, nastolit okamžitá opatření k vyřešení humanitární krize, překonání politické krize a přijít s řešením dlouhodobých problémů, jako je například nezaměstnanost nebo diskriminace (Kaye – Lindenmayer 2009: 10, Laibuta 2014: 14-15).

Dne 29. ledna 2008 začala složitá a rozsáhlá vyjednávání mezi ODM a PNU. Začátkem února se povedlo najít shodu na zastavení násilí a vyřešení humanitární krize. Nejsložitější však bylo nalézt odpověď na otázku, jak překonat politickou krizi. Nakonec, díky podmínkám a návrhům, které vzešly od Kofiho Annana a předsedy Africké unie, 28. února 2008 Mwai Kibaki a Raila Odinga podepsali dokument *Společně pro Keňu* (Acting together for Kenya) (Weiss 2010: 21-22). Předmětem dokumentu bylo vytvoření koaliční vlády a pozice předsedy vlády, kterou by zaujal Raila Odinga a došlo by tím k rozdělení moci. Aby byla krize řádně vyřešena, byl také schválen *Zákon o národní dohodě a usmíření 2008* (National Accord and Reconciliation Act 2008) (Acting together for Kenya 2008). Tento zákon byl přijat parlamentem 18. března 2008 a krize byla oficiálně ukončena složenou přísahou 17. dubna 2008 (Weiss 2010: 23).

Jednání a mediace ze strany Kofiho Annana a Africké unie byla po celou dobu úzce podporována OSN a jejím generálním tajemníkem Pan Ki-munem (Global Centre for the Responsibility to protect 2019a). Angažovanost ze strany OSN můžeme například vidět na vyjádření Francise Denga, který zastával pozici zvláštního poradce pro prevenci genocidy. Francis Deng prohlásil, že dochází k porušování mezinárodního práva. Naléhal na vládu, aby přijala svou odpovědnost za ochranu obyvatelstva a vyzval, aby násilí bylo co nejdříve ukončeno (UN News 2008). Rada bezpečnosti OSN vydala prohlášení 6. února 2008, ve kterém vyjádřila plnou podporu Panelu významných afrických osobností Africké unie pod vedením Kofiho Annana a uvítala pokrok ve vyjednávání (S/PRST/2008/4). Další aktivita OSN, která probíhala během povolebních nepokojů, byla mise Úřadu Vysokého komisaře OSN pro lidská práva (dále jen OHCHR, Office of the High Commissioner for Human Rights). Úkolem této mise bylo vyšetřit mezi 6. a 28. únorem 2008 příčiny a zmapovat průběh povolebního násilí, které vypuklo 27. prosince 2007. Závěrečná zpráva z mise obsahuje také odpovědnost státu za ochranu obyvatel, ve které uvádí, že vzhledem k rozsáhlému násilí stát při své odpovědnosti za ochranu selhal (OHCHR 2008: 3-12).

Po ukončení povolebního násilí v dubnu 2008 se Mezinárodní trestní soud chopil vyšetřování. V roce 2012 byli Mezinárodním trestním soudem obviněni William Samoei Ruto, Joshua Asp Sang, Francis Kirimi Muthaura a Uhuru Muigai Kenyatta za zločiny proti lidskosti (Lynch – Zgonec-Rožej 2013: 5-6). Později však byla obvinění na Uhuru Muigai Kenyatta stažena pro nedostatek důkazů (Global Centre for The Responsibility to Protect 2019). Povolební násilí se v Keni konalo opět v roce 2017. Během násilných protestů přišlo o život 100 lidí a mnoho bylo zraněno. Nedošlo však už k takovému rozsáhlému násilí, jako tomu bylo na přelomu roku 2007 a 2008 (Malalo – Obulutsa 2019).

Díky včasné reakci ze strany mezinárodního společenství je povolební násilí spojované s úspěšnou aplikací konceptu R2P, i přesto, že nebyla vydána žádná přímá rezoluce ze strany Rady bezpečnosti OSN (Sharma 2010). Řešení humanitární krize v Keni bylo v souladu s pilíři Odpovědnosti prevence a

Odpovědnosti reakce, které byly uvedeny v původní zprávě ICISS s názvem Odpovědnost za ochranu (ICISS 2001: 19–29). Dále také proběhlo řešení humanitární krize v souladu především s článkem 138. Závěrečného dokumentu Světového summitu OSN 2008, který odkazuje na odpovědnost státu za ochranu obyvatel a v případě selhání na odpovědnost mezinárodního společenství poskytnout pomoc státu, který ve své odpovědnosti za ochranu neobstál (A/RES/60/1).

2.1.1 Analýza Keňa 2007/2008 – Dílčí závěr

Během povolebního násilí v Keni, které začalo 27. prosince 2007, přerostlo v humanitární krizi a přetrvávalo až do dubna 2008, přišlo o život kolem 1 300 lidí a více než 600 000 z nich přišlo o svůj domov. Díky včasné reakci mezinárodního společenství se však povedlo napětí poměrně brzy zmírnit a nalézt společnou řeč mezi zneprátenými stranami.

Největší zásluha k urovnání konfliktu patří Panelu významných afrických osobností Africké unie pod vedením bývalého generálního tajemníka OSN a jedním z tvůrců konceptu R2P Kofiho Annana, pod záštitou Africké Unie s plnou podporou OSN, Evropské unie a USA. Nepřetržité a aktivní vyjednávání a mediace Kofiho Annana a jeho týmu vedlo k usmíření tehdejšího prezidenta Mwaie Kibakiho a jeho strany PNU s opozicí Raila Odinga, který byl ve vedení strany ODM. Výsledkem bylo nakonec vytvoření oficiální pozice předsedy vlády ke dni 17. dubna. Tím také skončily i poslední nepokoje.

Vzhledem k včasnému zásahu a využití diplomatických nástrojů můžeme prohlásit, že aplikace konceptu R2P v případě Keni byla úspěšná. Tomuto prohlášení také dává za pravdu fakt, že obdobná situace takových rozměrů se již v Keni nevyskytla.

2.2 Analýza: Aplikace R2P na Pobřeží slonoviny v letech

2010/2011

Obdobně jako v případě Keni na přelomu roku 2007 a 2008, i zde došlo k intervenci ze strany mezinárodního společenství právě z důvodu povolebního násilí. Zvýšené etnické napětí, zejména mezi muslimy a křesťany, panovalo na Pobřeží slonoviny již od roku 2002, kdy kroky tehdejšího prezidenta Laurenta Gbagoa vedly k značné polarizaci obyvatelstva a muslimské obyvatelstvo na severu země bylo diskriminováno. Napětí mezi křesťanským obyvatelstvem na jihu země a muslimským obyvatelstvem na severu v září 2002 přerostlo v občanskou válku, která trvala až do dubna roku 2005, kdy bylo za asistence mezinárodního společenství podepsáno příměří (El-Khawas – Anyu 2014: 44–46). Během této občanské války byla na Pobřeží slonoviny na základě rezoluce Rady bezpečnosti OSN s číslem 1528 vyslána mise UNOCI (United Nations Mission in Cote d'Ivoire), která měla za cíl dohlížet na nastolení pořádku a po skončení občanské války také na mír (Bellamy – Williams 2011: 831, S/RES/1528). V říjnu 2005 mělo dojít k prezidentským volbám, ale kvůli nepokojům a doznívání občanské války a dohadování mezi vrchními představiteli Pobřeží slonoviny, byly nakonec prezidentské volby posunuty až na říjen roku 2010 (El-Khawas – Anyu 2014: 47–48).

V prezidentských volbách v říjnu 2010 žádný z kandidátů neobdržel pro výhru nadpoloviční většinu. Dne 28. listopadu 2010 proběhlo druhé kolo prezidentských voleb, ve kterém se utkali dva kandidáti s nejvyšším počtem hlasů z prvního kola Laurent Gbagbo a Alassane Outtara. Po sečtení hlasů jako vítěz vzešel Alassane Outtara s 54,1 % hlasy, zatímco Laurent Gbagbo obdržel pouze 45,9 % hlasů (El-Khawas – Anyu 2014: 48). Tehdejší prezident Laurent Gbagbo však odmítl výsledek voleb s odůvodněním, že došlo k podvodu a volby jsou zmanipulované. Krátce na to začaly nepokoje a vypuklo násilí, při kterém přišlo o život 20 lidí a 4 členové strany Alassaneho Outtary byli zabití vládními ozbrojenými složkami (Cooke 2010). K reakci mezinárodního společenství došlo téměř okamžitě. Africká unie, Evropská unie a tehdejší generální tajemník OSN

apelovali na Laurenta Gbagboa, aby uznal výsledek voleb pod hrozbou sankcí a uvedli, že Alassane Outtara je legitimní vítěz. První se o řešení situace diplomatickou cestou pokusila Africká unie a ECOWAS. Tento pokus však neuspěl a násilí dále eskalovalo. Během 16. prosince 2010 bylo během násilného potlačování demonstrací zabito minimálně 9 lidí (Cooke 2010, Rice 2010). Na základě těchto informací se 20. prosince 2010 Rada bezpečnosti OSN rozhodla prodloužit mandát mise UNOCI v rezoluci 1962. Misi UNOCI bylo poskytnuto celkem 8 650 jednotek za účelem udržení míru, ochrany civilistů, klíčových politiků, včetně prezidenta Alassana Outtary a monitorování situace (Bellamy – Williams 2011: 832, S/RES/1962). Násilí ze strany Laurenta Gbagboa však stále pokračovalo. Dne 29. prosince 2010 zvláštní poradce pro odpovědnost za ochranu Edward Luck spolu se zvláštním poradcem pro prevenci genocidy Francisem Dengem vydali zprávu, ve které přímo odkazovali na koncept R2P. Zpráva obsahovala varování, že na Pobřeží slonoviny dochází k porušování lidských práv a uvedli, že jak vláda Pobřeží slonoviny, tak mezinárodní společenství, má převzít odpovědnost za ochranu obyvatelstva (UN Press Release 2010). Druhá zpráva, která byla vydána Edwardem Luckem a Francisem Dengem dne 19. ledna 2011, navazovala úzce obsahově na předešlou ze dne 29. prosince 2010. Ve zprávě upozorňovali na násilnou propagandu a podněcování násilí Laurentem Gbagboou a upozorňovali na narůstající uprchlickou krizi, při které přes 23 500 obyvatel odešlo z Pobřeží slonoviny a až 16 000 obyvatel bylo nuceno opustit své domovy (UN Press Release 2011a).

Situace se od druhé poloviny února výrazně zhoršovala. Začalo docházet k častějším vojenským střetům mezi příznivci Laurenta Gbagboa a Alassana Outtary a obě strany začaly páchat násilí na civilistech. Laurent Gbagbo také využíval média k podněcování násilí nejen vůči opozici, ale také vůči občanům z okolních zemí a mírovým jednotkám OSN (Human Rights Watch 2011b). Dne 28. března 2011 došlo k další eskalaci situace při masakru ve městě Duékoué. Došlo zde k boji mezi ozbrojenými jednotkami, které podporovali Alassana Outtara a mezi milicemi, které podporovali Laurenta Gbagboa. Při tomto

masakru přišlo o život přes 1000 civilistů a jednotky OSN čelily kritice za pouhé přihlížení (Dickinson 2011).

Významný přelom nastal 30. března 2011, kdy byla Radou bezpečnosti vydána rezoluce 1975. Vydáním rezoluce 1975 došlo k druhé aplikaci třetího pilíře konceptu R2P Radou bezpečnosti OSN. Předmětem rezoluce 1975 bylo primárně posílení pravomocí jednotek mise UNOCI, které dostaly povolení použít nástroje VII. kapitoly Charty OSN k okamžitému ukončení násilí a humanitární krize za účelem ochrany lidských práv občanů Pobřeží slonoviny. Dále byly také uvaleny sankce na Laurenta Gbagboa, jeho ženu Simone Gbagbo a na jeho nejbližší spolupracovníky Rada bezpečnosti OSN dala také podnět ICC k vyšetřování událostí masivního porušování lidských práv a určila krizi na Pobřeží slonoviny jako ohrožení mezinárodního míru a bezpečnosti (S/RES/1975). K prvnímu nasazení ozbrojených sil ze strany OSN a Francie došlo 4. dubna 2011, kdy došlo k útoku na vojenské strategické pozice milicí ve městech Akouédo a Agban, které podporovaly Laurenta Gbagboa (Bellamy – Williams 2011: 835). Tímto úspěšným zásahem došlo k oslabení vojenských sil Laurenta Gbagboa, což také vyvolalo ostré diskuze a kritiku na téma, zda se jedná o ochranu lidských práv nebo o snahu změny režimu (Plett 2011). Dva dny na to zaznamenaly jednotky UNOCI, že vojenské jednotky Laurenta Gbagboa nasadily zbraně proti neozbrojeným civilistům a dne 9. dubna 2011 došlo k útoku na Golf Hotel ve městě Abidjan, kde byl ukryt Alassane Outtara. Tento útok byl však odražen jednotkami UNOCI (Novosseloff 2018: 19, S/2011/387). Dne 10. dubna 2011 jednotky UNOCI opět spustily ozbrojené akce na strategické pozice militantních jednotek a 11. dubna 2011 byl Laurent Gbagbo dopaden a zatčen (S/2011/387). Po zatčení Laurenta Gbagboa byl konflikt sice ukončen, ale jeho radikální stoupenci stále pokračovali v nepokojích (S/2011/387). Dne 21. května byl Alassane Outtara oficiálně inaugurován na pozici prezidenta. Jeho vládu však provázely komplikace, jelikož neovládal většinu území Pobřeží slonoviny a část jeho stoupenců byla také obviněna ze závažného porušování lidských práv během nepokojů (El-Khawas – Anyu 2014: 50–51).

Od počátku povolebního násilí, které trvalo od prosince 2010 do dubna 2011, přišlo o život minimálně 3 000 civilistů a zároveň se rozpoutala uprchlická vlna do sousedních států (Global Centre for Responsibility to Protect 2019b). Ačkoliv boje byly oficiálně ukončeny v květnu 2011, kvůli oslabené vládě prezidenta Alassana Outtara byl prodloužen mandát mise UNOCI, která měla dohlížet na poklidný vývoj a pořádek v zemi. Tato mise byla oficiálně ukončena k 30. červnu roku 2017 (Human Rights Watch 2017). V prosinci 2011 ICC obvinil Laurenta Gbagboa ze zločinů proti lidskosti (International Criminal Court 2016). Po skončení povolebního násilí se také obrátila pozornost na aplikaci třetího pilíře konceptu R2P a rezoluci 1973. Kritika ze strany Ruska a Brazílie byla zaměřena na to, že mise UNOCI stála na straně prezidenta Alassana Outtara a podporovala tím změnu režimu (Bellamy – Williams 2011: 836, Plett 2011). Nasazení ozbrojených sil mezinárodního společenství v souladu s rezolucí 1975 bylo obdobné, jako v případě Libye dle rezoluce 1973. Oba případy aplikace třetího pilíře konceptu R2P vyvolaly diskuzi na téma, zda nasazení ozbrojených sil a samotné zásahy byly nutné a legitimní. Zároveň vyvstala otázka, zda se jednalo pouze o nasazení ozbrojených sil za účelem ochrany civilistů nebo zda nebyla primárním cílem změna režimu (Western 2011: 348-349).

2.2.1 Analýza Pobřeží slonoviny 2010/2011 – Dílčí závěr

Humanitární krize na Pobřeží slonoviny započala na přelomu listopadu a prosince roku 2010, kdy jako vítěz prezidentských voleb vzešel Alassana Outtara. Jeho oponentem byl poražený ex-prezident Laurant Gbagbo, který se odmítl vzdát své prezidentské pozice a výsledek voleb označil za podvodný. Krátce na to začalo docházet k protestům a násilnostem, které si vyžádaly desítky obětí. Diplomatické úsilí mezinárodního společenství k přesvědčení Lauranta Gbagboa však selhalo a situace dále eskalovala.

Rada bezpečnosti OSN v prosinci 2010 označila Alassana Outtara jako legitimního vítěze a prodloužila mandát mise UNOCI, která působila jako

pozorovací mise na území Pobřeží slonoviny již od roku 2004. Stále více občanů Pobřeží slonoviny pociťovalo narůstající nepokoje mezi příznivci Alassana Outtara a Laurenta Gbagboa, což vyústilo až v humanitární krizi, kdy docházelo k masivnímu porušování lidských práv a stále více civilistů bylo nuceno opouštět své domovy a také Pobřeží Slonoviny.

V reakci na tyto události Rada bezpečnosti OSN vydala koncem března 2011 rezoluci s číslem 1975, kde došlo k povolení nasazení veškerých dostupných prostředků za účelem dosažení míru a zastavení humanitární krize a násilí páchaného na civilistech a podruhé došlo k aplikaci třetího pilíře konceptu R2P. Jednotky mezinárodního společenství začaly napadat strategické pozice příznivců Laurenta Gbagboa a zajišťovat ochranu civilního obyvatelstva a pozice prezidenta Alassana Outtara. Laurent Gbagbo byl dopaden 11. dubna 2011 a ICC ho v listopadu 2011 shledal vinným za zločiny proti lidskosti, zatímco prezident Alassan Outtara byl v květnu 2011 inaugurován a snažil se znovu nastolit pořádek za pomoci podpory mezinárodního společenství.

Úspěšnost aplikace R2P v případě Pobřeží slonoviny však není zcela úplná. Alassan Outtara byl oficiálně inaugurován a přijat za prezidenta, Laurent Gbagbo byl zadržen a přenechán spravedlnosti a během května 2011 došlo k ukončení největších nepokojů, což je zajisté úspěch. Negativní aspekty jsou však, že mezinárodní společenství se nedrželo nestrannosti a zároveň vyvstává otázka, zda byly vojenské zásahy z 4. a 10. dubna 2011 opravdu nutné.

2.3 Analýza: Aplikace R2P v Libyi v roce 2011

Okolnosti, které vedly k občanské válce a krizi, která zasáhla Libyi počátkem roku 2011, můžeme sledovat již v prosinci 2010. Právě v prosinci 2010 začaly v Tunisu rozsáhlé protivládní protesty s požadavkem změny režimu, které se od prosince 2010 do března 2011 rozšířily do okolních arabských států a vyústily v tzv. arabské jaro (Blakemore 2019). Dne 15. února začaly intenzivní protesty také na území Libye, zejména ve městě Benghází. V době od 15. do 20.

února bylo zabito minimálně 233 protestujících vládními jednotkami. Po násilném zásahu vůči protestujícím apelovalo mezinárodní společenství na režim pod vedením Muammara Kaddáfího, aby okamžitě ustaly zásahy vůči protestujícím a byl kladen důraz na lidská práva (Human Rights Watch 2011a). Zásah proti protestujícím vedl k tomu, že se začaly formovat protivládní milice, které obsadily města Misrata, Zawiyah a Tripoli. Ke zvýšení napětí celé situace přispělo také vyjádření diktátora Muammara Kaddáfího, který 22. a 24. února v médiích vyzval své stoupence k zásahu proti protestujícím a dal značně najevo, že protestující čeká jistá smrt (Reike 2010: 126–127).

Dne 26. února 2011 vedla Rada bezpečnosti OSN diskuzi na téma událostí v Libyi. Na základě této diskuze Rada bezpečnosti vydala rezoluci číslo 1970, která získala plnou podporu všech stálých i nestálých členů Rady bezpečnosti OSN (Walling 2013: 222). Rada bezpečnosti OSN v rezoluci 1970 přímo odsoudila násilí páchané na protestujících ze strany režimu Muammara Kaddáfího a odkázala na koncept R2P, kde zdůraznila, že vláda má převzít odpovědnost za ochranu svého obyvatelstva. Rada bezpečnosti OSN dále v rezoluci 1970 nabádala Kaddáfího režim, aby okamžitě jednal v souladu s lidskými a mezinárodními právy, povolil humanitární pomoc a zrušil cenzuru médií. Dále obsahovala Rezoluce 1970 použití nástrojů Charty OSN kapitoly VII., přesněji embarga, které bylo uvaleno na veškerý vojenský materiál. Dále byl také na plukovníka Muammara Kaddáfího a na jeho nejbližší příznivce, včetně rodiny, uvalen zákaz vycestování ze země a zabavení majetku. Důležitým bodem bylo pověření Mezinárodního trestního soudu k prošetřování událostí v Libyi, ke kterým docházelo od 15. února 2011 (S/RES/1970).

Násilnosti a potlačování lidských práv ze strany Kaddáfího režimu však pokračovaly nadále. Zásadní vývoj představovalo formování Dočasné národní přechodné rady, která představovala hlavní povstaleckou skupinu vůči režimu Muammara Kaddáfího se sídlem v Banghází. Tato skupina byla úplně poprvé uznána 5. března 2011 Francií jako legitimní vláda Libye (Cutler 2011, Terry 2015: 164–165). V návaznosti na události krátce na to Liga arabských států

vyhlásila podporu Dočasné národní přechodné rady, zpochybnila legitimitu Kaddáfího režimu, přičemž také upozornila na masivní porušování lidských práv a páchaní zločinů proti lidskosti. Tím zároveň požádala Radu bezpečnosti OSN o vyhlášení bezletové zóny a o podporu povstalců v boji s Kaddáfího armádou (Leiby 2011). V návaznosti na tyto události dne 17. března 2011 Rada bezpečnosti OSN vydala rezoluci číslo 1973, která přímo navazovala na rezoluci 1970 z 26. února 2011 a byla doplněna o vyhlášení bezletové zóny a oprávnění nasazení ozbrojené síly (Terry 2015: 165).

Rezoluce 1973 navazovala v opatřeních na rezoluci 1970, ovšem přímo odkazovala na využití jakýchkoliv prostředků v souladu s kapitolou VII. Charty OSN k okamžitému ukončení násilí páchaného na civilistech. Mezinárodní společenství vyzvala k podpoření úsilí k nastolení míru a znovu apelovala na vládní složky, aby se řídily podle mezinárodního práva a univerzálních lidských práv. Dále byla rezoluce 1973 obohacena o vyhlášení bezletové zóny nad Libyí s výjimkou letadel s humanitární pomocí na návrh Ligy arabských států a zdůraznila úzkou spolupráci a vzájemnou podporu mezi OSN a Ligou arabských států (S/RES/1973). Ačkoliv rezoluce 1973 úspěšně prošla hlasováním, způsobila vážnou diskuzi na půdě Rady bezpečnosti OSN. Největší kontroverze se nacházely právě v možnosti nasazení ozbrojených sil. Ve výsledku se hlasování zdržela Brazílie, Čína, Indie, Německo a Rusko, zatímco rezoluce 1970 si získala hlas všech (Walling 2013: 224–225). Rezoluce 1973 byla také pro koncept R2P velmi výjimečná, jelikož došlo k úplně prvnímu nasazení ozbrojených sil při jeho aplikaci, tudíž využití třetího pilíře konceptu R2P (Bellamy – Williams 2012: 273–274).

Ihned druhý den po vydání rezoluce 1973 se na půdě NATO za iniciativy USA začala formovat operace s názvem Operation Odyssey Dawn, která působila od 19. do 30. března 2011 s cílem ochránit civilní obyvatelstvo (Gertler 2011: 1). K prvnímu nasazení ozbrojených sil ze strany NATO došlo 19. března. Primárním cílem byly vojenské objekty stoupenců Muammara Kaddáfího nacházející se v blízkosti města Banghází (Reike 2012: 135). Boje mezi povstanci

a Kaddáfího stoupenci pokračovaly až do října 2011. NATO a jeho spojenci se zaměřovali na strategické cíle s vojenským materiálem a na pozice, kde se nacházeli jeho nejbližší stoupenci, včetně rodiny. Mezi další cíle NATO a spojenců patřila přímá podpora a cvičení povstaleckých jednotek (Terry 2015: 171). Konflikty skončily 20. října 2011, kdy byl při náletu na konvoj u města Sirte Muammar Kaddáfí dopaden davem, lynčován a následně popraven (Gaynor – Zargoun 2011). Oficiální konec režimu Muammara Kaddáfího byl vyhlášen 23. října 2011 Dočasnou národní přechodnou radou a operace jednotek NATO oficiálně ukončena k 31. říjnu 2011 (CNN 2011). Optimismus a naděje na vytvoření stabilní a prosperující země však nevydržely dlouho. V politické nestabilitě se začaly vytvářet různé militantní skupiny, které chtěly být u moci a napjatá situace se stále zhoršovala, až přerostla v nepokoje, které se v Libyi odehrávají doted' (Global Centre for the Responsibility to Protect 2020b).

Svržení režimu Muammara Kaddáfího však otevřelo také další otázky. První otázka byla, zda nebyl zavražděním Muammara Kaddáfího spáchán válečný zločin. Na prošetření jeho smrti apelovala především Amnesty International, která se po dobu občanské války v Libyi snažila přimět Muammara Kaddáfího a jeho stoupence o vydání se Mezinárodnímu trestnímu soudu (Amnesty International 2011). Druhá otázka otevřela diskuzi o tom, zda NATO svými operacemi nezneužila a nepřesáhla rezoluci 1973 a samotný koncept R2P a nedošlo tak k přesahu kapitoly VII. Charty OSN (Terry 2015: 174). Třetí pilíř konceptu R2P by měl být využit jen v krajním případě, a to pouze v souladu s kapitolou VII. Charty OSN a s článkem 139. závěrečného dokumentu Světového summitu OSN z roku 2005 (A/63/677). Kritika zneužití konceptu R2P byla založena především na primárním cíli, který si stanovily státy NATO, a to svržení vlády Muammara Kaddáfího. Další pochybnosti také vyvolal fakt, že státy NATO se přiklonily na stranu povstalců, namísto udržení si nestrannosti (Terry 2015: 176–178).

2.3.1 Analýza Libye 2011 – Dílčí závěr

Protivládní nepokoje, které začaly v prosinci 2010 v Tunisu a postupně se rozšířily také do dalších arabských států, až vyústily v arabské jaro, zasáhly Libyi velmi tvrdě. Potlačování nepokojů v Libyi ze strany režimu Muammara Kaddáfího si získalo obrovskou pozornost mezinárodního společenství, které praktiky Muammara Kaddáfího odsoudilo a vyzvalo ho k ukončení násilí vůči protestantům.

Vzhledem k přetrvávajícímu násilnému potlačování protestů, Rada bezpečnosti OSN vydala koncem února rezoluci 1970 a následně v polovině března rezoluci 1973, které aplikovaly třetí pilíř konceptu R2P. Muammar Kaddáfí však reagoval odmítnutím jakýchkoliv opatření a nadále vyzýval své stoupence proti potlačování svých odpůrců. Na základě rezoluce 1973 následně jednotky NATO v koalici s dalšími zeměmi začaly podnikat vojenskou intervenci proti režimu Muammara Kaddáfího. Zde začínají vznikat také rozpory v aplikaci konceptu R2P a pochybnosti o tom, zda tato akce byla nutná a oprávněná. Výsledkem byla smrt plukovníka Muammara Kaddáfího a svržení jeho režimu. Následně se vlády v Libyi ujala hlavní povstalecká strana s názvem Dočasná přechodná národní rada, která měla zajistit Libyi politickou stabilitu do voleb, které byly naplánované na rok 2012 a NATO ukončila operace k poslednímu říjnu 2011.

Pro koncept R2P byly události v Libyi velmi důležité. Poprvé došlo k aktivaci třetího pilíře a aplikaci vojenských nástrojů Radou bezpečnosti OSN za humanitárním účelem. Aplikace konceptu R2P v Libyi 2011 přinesla místo úspěchu spíše ale pochybnosti. Zejména to, zda bylo svržení režimu Muammara Kaddáfího vůbec nutné a zda nedošlo ze strany NATO ke zneužití konceptu. Další neúspěch plynul z politické nestability Libye, která vypukla po svržení Kaddáfího režimu. Přestože se situace na pár měsíců uklidnila, nepokoje začaly opět v roce 2012 a komplikovaná situace se zde drží dodnes. Pro samotný koncept R2P selhání v Libyi představovalo kritiku a rozsáhlé diskuze o budoucím nasazení.

2.4 Analýza: Aplikace R2P v Sýrii od roku 2011

Obdobně, jako v okolních arabských státech, jako je Tunis, Libye nebo Egypt, se rozšířilo arabské jaro také do Sýrie, kde byly protesty mířeny proti vládnoucímu režimu prezidenta Bašára al-Asada. Protesty na území Sýrie započaly již v lednu 2011, ale v polovině března 2011 se protesty rozšířily po celém území Sýrie. Dne 20. března 2011 začalo docházet k masivnímu zatýkání politických aktivistů a dne 23. března 2011 bezpečnostní složky Bašára al-Asada použily zbraně vůči protestantům ve městě Dará. Podle organizace Human Rights Watch v ten den přišlo o život 37 protestujících (al-Khalidi 2011, Human Rights Watch 2011c).

Násilné potlačování protestů stále pokračovalo, což vyvolávalo odpor více a více občanů Sýrie vůči prezidentu Bašáru al-Asadovi. Od samotného počátku protestů od ledna 2011 do června 2011 přišlo během protestů o život více než 1 300 civilistů, z toho nejvíce pocházelo především z města Dará na jihu Sýrie (Human Rights Watch 2011d). Zločiny proti lidskosti si získaly brzy pozornost mezinárodního společenství. Zvláštní poradce generálního tajemníka OSN pro prevenci genocidy Francis Deng, spolu se zvláštním poradcem pro odpovědnost za ochranu Edwardem Luckem, během června a července 2011 vydali dvě prohlášení. Tato prohlášení byla vydána 2. června 2011 a 21. července 2011, kde Francis Deng a Edward Luck upozornili na masivní porušování lidských práv a na zločiny proti lidskosti, páchanými vojenskými jednotkami Bašára al-Asada na civilistech. Dále upozorňovali jak režim Bašára al-Asada, tak i mezinárodní společenství, aby převzaly svou odpovědnost za ochranu podle Závěrečné zprávy Světového summitu OSN 2005 a okamžitě zastavily veškeré násilí páchané na civilistech (UN Press Release 2011a, UN Press Release 2011b). Potlačování lidských práv a zločiny proti lidskosti páchané al-Asadovým režimem přispěly také k vytvoření nových protivládních milic na celém území Sýrie složených z armádních přeběhlíků, vysloužilých vojáků a odpůrců Bašára al-Asada. Nejvýznamnější z nich se stala během roku 2011 FSA (Free Syrian

Army; Svobodná syrská armáda), která se začala formovat během července 2011 (Atassi 2011). Střety mezi FSA a vládními jednotkami však během 2011 eskalovaly, až vyústily v občanskou válku, která se v Sýrii odehrává do dnes (Hofmann 2015: 17).

Dne 4. října 2011 se Rada bezpečnosti OSN pokusila navrhnout rezoluci reagující na situaci masivního porušování lidských práv v Sýrii (Akvarzadeh – Saba 2018: 10). Návrh vzešel z podnětu Francie, Německa, Portugalska a Velké Británie, kde došlo k odsouzení použití násilí vůči civilistům a naléhání na Syrskou vládu, aby přijala svoji odpovědnost za ochranu. Dále návrh vyžadoval, aby okamžitě došlo k okamžitému upuštění od násilí a byla dodržována lidská práva, včetně zahájení vyšetřování (S/2011/612). Tento návrh na rezoluci byl však po zkušenosti z Libye a Pobřeží slonoviny vetován Čínou a Ruskem s odůvodněním, že obdobně, jako v případě Libye nebo Pobřeží slonoviny, by mohlo dojít k překročení mandátu a pozdějším cílem by se mohlo stát svržení vládnoucího režimu (Akbarzadeh – Saba 2018: 10, S/PV.6627). Veto návrhu na rezoluci ze 4. října 2011 byl však pouze počátek debat na půdě Rady bezpečnosti OSN. Až do dubna 2012 veškeré návrhy, které vznikly na půdě Rady bezpečnosti OSN, skončily vetovány a nedošlo k nalezení žádného společného řešení na aplikaci R2P (Hofmann 2015: 17). Bývalý generální tajemník OSN a jeden ze zakladatelů a zastánců konceptu R2P Kofi Annan, se ujal pokusů mediace na území Sýrie a vyjádřil znepokojení nad jednáním Rady bezpečnosti OSN. Přišel s šestibodovým mírovým plánem pro Sýrii, který představil Radě bezpečnosti OSN a celému mezinárodnímu společenství (Charbonneau – Nichols 2012). Jeho plán o šesti bodech byl: 1) spolupracovat s vyslanci, kteří sledují politický a občanský vývoj v Sýrii, 2) zastavit boje a nastolit stabilitu pod dohledem mise OSN, 3) zajistit humanitární pomoc pro občanskou válkou zasažené oblasti Sýrie, 4) zajistit propuštění politických vězňů a ochránit zranitelné kategorie obyvatelstva, 5) zajistit svobodný přístup pro novináře, a 6) dodržovat svobodu shromažďování (Hamilton 2012). Tyto body vyvolaly příznivou reakci

mezinárodního společenství a Rada bezpečnosti OSN dne 12. dubna 2012 vydala rezoluci s číslem 2043, ve které odkázala na mírový plán Kofiho Annana pro Sýrii a založila pozorovací misi UNSMIS o 300 pozorovatelích, jejichž mandát sloužil k monitorování situace a naplnění těchto šesti mírových bodů (S/RES/2043). Tato mise však skončila neúspěchem 19. srpna 2012, kdy nedošlo k žádným viditelným úspěchům a ozbrojené konflikty stále eskalovaly. Také se nenašel nikdo, kdo by v misi UNSMIS byl ochoten pokračovat (Charbonneau – Nichols 2012). Nalezení společné řeči také komplikovalo stanovisko klíčových států, a to zejména Ruska a USA. Zatímco prezident USA Barack Obama již od samotného počátku krize v Sýrii v roce 2011 vyžadoval rezignaci Bašára al-Asáda a přisuzoval mu hlavní odpovědnost za zločiny proti lidskosti, prezident Ruské federace Vladimír Putin byl spojencem Bašára al-Asáda a podporoval jeho vládu (BBC 2015a, Wilson – Warrick 2011). Právě tyto neshody, zejména mezi postojem USA a Ruska, vedly k sérii vetovaných rezolucí během let 2011 a 2012 (BBC 2018).

Dne 21. srpna 2013 došlo k útoku za pomoci chemických zbraní ve městě Ghúta, při kterém přišlo o život přes 1 300 civilistů a přes 3 500 civilistů bylo hospitalizováno (BBC 2013). Důkazy usvědčovaly režim Bašára al-Asáda, ten ovšem jakoukoliv vinu a odpovědnost za použití chemických zbraní odmítl a obvinil z použití opozici (BBC 2013, Human Rights Watch 2014). Použití chemických zbraní proti civilistům v srpnu 2013 přineslo posun v jednání Rady bezpečnosti OSN a 27. září 2013 byla jednohlasně přijata rezoluce 2118 (Hofmann 2015: 17). V rezoluci číslo 2118 Rada bezpečnosti OSN označila použití chemických zbraní jako přímé ohrožení mezinárodního míru a vyzvala za pomoci organizace OPCW (Organization for the Prohibition of Chemical Weapons) k zneškodnění veškerých chemických zbraní na území Sýrie (S/RES/2118). V lednu 2016 organizace OPCW oznámila, že došlo ke zneškodnění posledních chemických zbraní na území Sýrie (OPCW 2016).

Od počátku krize, která vznikla v důsledku arabského jara, se na území Sýrie zformovalo mnoho nestátních aktérů, a to zejména radikálních

islamistických radikálních teroristických skupin jako Hizbaláh, Al-Nusra nebo ISIS (Islamic State in Iraq and Syria), ale také militantních skupin jako je Svobodná syrská armáda, Syrské demokratické síly a kurdské ozbrojené skupiny, které jsou zejména Tureckou vládou označovány jako teroristické skupiny (Charity and Security Network 2016). Vzestup radikální organizace ISIS představoval pro mezinárodní společenství jednu z největších výzev. Ačkoliv většina aktérů se na území Sýrie dopustila válečných zločinů a zločinu proti lidskosti, vzestup ISIS během roku 2014 začal představovat globální hrozbu (Gunaratna 2016: 6–8). Během svého vzestupu využila organizace ISIS k rekrutování bojovníků nestabilitu vlády v důsledku občanské války v Sýrii a v okolních státech, jako je například Irák. K rozšíření ISIS také přispívala neshoda mezinárodní společenství a Rady bezpečnosti OSN, kdy se dlouhodobě nepodařilo nalézt společné řešení, kdy by mohlo dojít k aktivaci třetího pilíře konceptu R2P za účelem ochrany civilistů (Ullah 2016: 103–105).

Diskuze členů Rady bezpečnosti OSN na téma aplikace R2P přinesly úspěch 22. února 2014, kdy došlo ke shodě a vydání rezoluce číslo 2139. V této rezoluci Rada bezpečnosti OSN odsoudila páchání válečných zločinů a vyzvala k přístupu a zajištění humanitární pomoci všem potřebným civilistům zasažených konfliktem (S/RES/2139). Tato rezoluce však nepřinesla téměř žádné výsledky a situace se nadále vyvíjela nepříznivě. V důsledku neúspěchu zajištění humanitární pomoci 14. července 2014 vydala Rada bezpečnosti OSN rezoluci s číslem 2165, která navazovala na rezoluci 2139 z února (Hofmann 2015: 17). Tato rezoluce znamenala jistý pokrok v jednání, jelikož došlo k povolení humanitárním organizacím překročit hranice Sýrie za účelem poskytnutí humanitární pomoci zasaženým civilistům (S/RES/2165). Ačkoliv došlo v případě Sýrie k mírnému pokroku, kdy Rada bezpečnosti OSN prokázala aktivitu, během doby nečinnosti od jara 2011 do léta 2014 během občanské války přišlo o život přes 170 000 lidí a 6 a půl milionů občanů Sýrie přišlo o své domovy. Tato vzniklá situace odkazuje právě na neúspěch konceptu R2P, který měl sloužit jako nástroj, který zavazuje mezinárodní společenství k včasné přiměřené akci vedoucí k ochraně civilního obyvatelstva před nejzávažnějšími

zločiny proti lidskosti (Freitas 2014). První rezoluce týkající se aktivace třetího pilíře v omezené míře byla Radou bezpečnosti OSN vydána 15. srpna 2014 pod číslem 2170 (Gifkins 2016: 158–159). Předmětem této rezoluce byly aktivity teroristických skupin na území Iráku a Sýrie, které masivně páchaly zločiny proti lidskosti. Ačkoliv rezoluce 2170 odkazovala na kapitolu VII. charty OSN, nedošlo k nasazení vojenských jednotek proti radikálním skupinám jako Islámský stát nebo Al-Káida, namísto toho byly na šest nejvyšších představitelů teroristických organizací uvaleny sankce (S/RES/2170).

K první vojenské intervenci ze strany USA do Sýrie došlo v září 2014, kdy pod vedením tehdejšího prezidenta USA Baracka Obamy započaly nálety na pozice Islámského státu, v roce 2015 začalo docházet k vojenským intervencím na pozice ISIS také ze strany Ruska a jiných států (Military Times 2018). Vojenské intervence do Sýrie ovšem se samotným konceptem R2P, ani Radou bezpečnosti OSN neměly nic společného, jelikož byly zastřešeny Iráckou vládou, která vedla válku proti teroristické organizaci ISIS a ovládala území jak v Sýrii, tak v Iráku (Hofmann 2015: 17). K oficiální porážce ISIS došlo na území Sýrie během března 2019, kdy Islámský stát přišel o své poslední pozice na území Sýrie a během října 2019, kdy při vojenské akci ze strany USA přišel o život vůdce Islámského státu Abú Balt al-Bagdádí (Politico 2019).

Porážka Islámského státu na území Sýrie však neznamenal konec humanitární krize. Konflikty mezi mnoha skupinami stále pokračují a Bašár al-Asad stále za podpory Ruska stojí v čele Sýrie (Al Jazeera 2020). V současné době na území Sýrie působí v pozici vyjednávání zvláštní vyslanec generálního tajemníka OSN Geir Otto Pedersen pod mandátem rezoluce číslo 2254, která byla vydána 18. 12. 2015 Radou bezpečnosti OSN (Global Centre for the Responsibility to Protect 2020c, UNOG 2020).

2.4.1 Analýza: Sýrie 2011/současnost – Dílčí závěr

Od počátku protestů na jaře 2011, které vznikly jako důsledek Arabského jara, do současnosti, si konflikt na území Sýrie vyžádal přes 580 000 obětí a přes 12 milionů civilistů přišlo o své domovy, což přispělo k uprchlickým krizím v okolních státech a Evropě (SOHR 2020). Nasazení zbraní proti protestujícím během března 2011 vládnoucím režimem Bašára al-Asada a následná eskalace situace, která vyústila až v občanskou válku, ve které figurovalo mnoho jak vládních, tak nevládních skupin, které páchaly válečné zločiny a zločiny proti lidskosti na civilistech, téměř zajisté spadaly do řešení druhého a třetího pilíře konceptu R2P.

Podle článku 138. Závěrečné zprávy Světového summitu OSN 2005 má stát odpovědnost za ochranu vlastního obyvatelstva před genocidou, válečnými zločiny, etnickými čistkami a zločiny proti lidskosti. Pokud stát selže, má odpovědnost zajistit ochranu obyvatelstva mezinárodní společnosti a podle článku 139. má právo pod mandátem Rady bezpečnosti OSN použít nástroje VI. a VII. kapitoly Charty OSN (A/RES/60/1). V případě Sýrie však došlo k jasnému selhání konceptu R2P, kdy vláda Bašára al-Asáda, ani mezinárodní společnosti nedokázalo zastavit včas násilí páchané na civilistech a předejít tak větším násilnostem.

Po zkušenosti z Libye a Pobřeží slonoviny z roku 2011, kdy nasazení třetího pilíře konceptu R2P vedlo ve výsledku ke změně režimů, se stáli členové Rady bezpečnosti OSN Rusko a Čína stavěli vůči konceptu R2P velmi skepticky. V důsledku těchto zkušeností na půdě Rady bezpečnosti OSN začalo docházet k vetování návrhů na rezoluce, které by aplikovaly třetí pilíř konceptu R2P a nasazení nástrojů VII. Charty OSN, čímž se ukázaly slabé stránky a limity aplikace konceptu R2P.

2.5 Analýza: Aplikace R2P v Jižním Súdánu v letech 2013/současnost

Jižní Súdán získal oficiálně nezávislost 9. července 2011 na základě referenda z ledna 2011, kdy se pro nezávislost vyslovalo přes 98 procent registrovaných voličů, čímž se stal nejmladším suverénním státem světa (Taylor 2011). Vlády se ujali nejvyšší představitelé dvou největších kmenů na území Jižního Súdánu. Prezidentem se stal Salva Kiir Mayardit z kmene Dinka, který je etnicky nejrozsáhlejším na území Jižního Súdánu a viceprezidentem se stal Riek Machar, který pochází z kmene Nuer, který představuje druhou největší etnickou skupinu (Githigaro 2016: 118). Vládnoucí stranou se také nabytím nezávislosti stala Súdánská lidově osvobozenecká armáda (dále jen SPLM, Sudan People's Liberation Movement), v jejímž čele stojí prezident Salva Kiir Mayardit (Githigaro 2016: 117). Ačkoliv po získání nezávislosti Jižní Súdán zaplavila vlna naděje, stále čelil následkům občanské války, která trvala dvě desetiletí. Jižní Súdán po vyhlášení nezávislosti čelil značně nerozvinuté infrastruktuře, silné korupci, ne příliš stabilní vládě a narůstajícímu etnickému napětí zejména mezi kmenem Dinka a kmenem Nuer (DeFeo 2017). V důsledku ne příliš příznivé minulosti a situace, ve které se Jižní Súdán nacházel, se Rada bezpečnosti OSN rozhodla založit misi UNMISS. Mise UNMISS byla založena dne 8. července 2011 na základě rezoluce Rady bezpečnosti OSN s číslem 1996 a jejím cílem bylo napomocť vládě v ekonomickém rozvoji a vytvoření efektivního vládního aparátu a zároveň dohlížet na vývoj a dodržování lidských práv (S/RES/1996).

V červenci 2013 došlo ke krizi ve vládní straně SPLM, kdy prezident Salva Kiir Mayardit propustil z funkce několik vysoce postavených členů SPLM, včetně viceprezidenta Rieka Machara, který kritizoval jeho vládu (Tisdall 2013). Tato krize zvýšila napětí ve vládní straně, mezi vládní stranou a opozicí a etnické napětí mezi kmeny Dinka a Nuer, což vyústilo v otevřený boj 15. prosince 2013. Prezident Salva Kiir Mayardit krátce na to reagoval prohlášením, ve kterém obvinil Rieka Machara z pokusu o převrat. Riek Machar tvrzení popřel a založil

protivládní stranu SPLM-IO (Sudan people's Liberation Movement-in-Opposition), která reprezentovala kmen Nuer (Githigaro 2016: 116). Během prvních dnů občanské války v hlavním městě Džuba přišlo o život několik set lidí a spustila se uprchlická krize, během které tisíce lidí bylo nuceno opustit své domovy (Al Jazeera 2013). V reakci na tyto události vydala Rada bezpečnosti OSN rezoluci číslo 2132, ve které došlo k navýšení jednotek UNMISS na celkový počet 12 500 za účelem poskytnout efektivní humanitární pomoc civilistům (S/RES/2132). Další aktér, podílející se na nalezení řešení v Jižním Súdánu, je Mezinárodní úřad pro rozvoj (dále jen IGAD, Intergovernmental Authority on Development), který dohlíží na rozvoj v oblasti rohu Afriky a IGAD-Plus, který se skládá z členů IGAD včetně OSN, EU, Africké Unie, USA, Velké Británie a Číny. Organizace IGAD a IGAD-Plus, které zastávají roli mediátora, přiměly zneprátelené strany v lednu 2014 k podepsání dohody o neútočení, ale žádná ze stran však dohodu nedodržela (International Crisis Group 2015). Jelikož boje stále pokračovaly a zvyšoval se počet ohrožených lidí, které opustili své domovy, Rada bezpečnosti vydala 27. května 2014 rezoluci číslo 2155 (Stamnes 2015: 2). Vydáním rezoluce 2155 byl prodloužen mandát mise UNMISS a primárním cílem UNMISS se stala ochrana civilistů a monitorování situace, včetně poskytování humanitární pomoci (S/RES/2155). Přestože 15. dubna 2014 byl ve městech Bor a Bentiu spáchán masakr armádními jednotkami SPLM-IO, při kterém přišlo o život více než 350 civilistů a o dva dny později došlo k útokům na pozice UNMISS ve městě Bor, jednotky mise UNMISS nedostaly oprávnění k nasazení zbraní v konfliktu (Stamnes 2015: 3, UNMISS 2015).

Po několika neúspěšných mírových dohodách a jednáních podepsal dne 26. srpna 2015 prezident Jižního Súdánu Salva Kiir Mayardit mírovou dohodu, která uzavřela mír mezi ním a jeho bývalým viceprezidentem a velitelem SPLM-IO Riekem Macharem (Dumo 2015). Hlavním předmětem této mírové dohody bylo okamžité ukončení bojů, které započaly v prosinci 2013 a obnovení pozice viceprezidenta pro Rieka Machara (BBC 2015b). Riek Machar se oficiálně vrátil do funkce viceprezidenta 26. dubna 2016 (The Guardian 2016). Od prosince

2013 do srpna 2015 při tomto konfliktu vznikla uprchlická krize, při které více než 1 a půl milionu lidí bylo nuceno opustit své domovy, z toho přes 150 tisíc lidí skončilo na základnách mise UNMISS (Human Rights Watch 2015, Stamnes 2015: 2).

Násilí opět započalo v červenci 2016 ve městě Džuba, kdy se opět prezident Salva Kiir Mayardit dostal do rozporu s Riekem Macharem. V důsledku toho Riek Machar opustil Jižní Súdán a odešel do exilu do Demokratické republiky Kongo (BBC 2016a). Jednotky UNMISS následně čelily kritice za to, že nedokázaly zajistit ochranu civilistů, jelikož opustily své stanovené pozice. V důsledku toho došlo k násilí páchaného na civilistech, včetně sexuálního násilí (Nichols 2016). Dne 17. listopadu 2016 vydal zvláštní poradce pro prevenci genocidy generálního tajemníka OSN Adama Dieng varování před nenávisnými projevy, a že hrozí možnost genocidy. Zároveň ve svém prohlášení upozornil ostatní země, aby přijaly odpovědnost za ochranu a přispěly k společnému vyřešení konfliktu, aby konflikt nepřerostl na regionální úroveň (UN Press Release 2016). Rada bezpečnosti OSN na vývoj situace zareagovala rezolucí číslo 2304, podle které navýšila počet jednotek mise UNMISS na 17 000 a uvalila embargo na veškerý vojenský materiál (S/RES/2304).

Po vleklém vyjednávání a konfliktech, byl dne 12. září 2018 v Etiopii ve městě Addis Abeba uzavřen mír. Prezident Salva Kiir Mayardit podepsal mírovou dohodu s opozicí, která navazovala na dohodu ze srpna 2015 (Maasho 2018). Zkušenost ze srpna 2015 však přinesla skepsi ohledně mírové dohody ze září 2018 a otázku, zda nebude stejným způsobem porušena. Přinesla však také naději na ukončení konfliktu, který se vlekl od prosince 2013 a stál život necelých 400 000 lidí (Boswell 2018). Po mírové dohodě z 12. září 2018 ustaly boje mezi vládními jednotkami a opozicí, ale rozsáhlé porušování lidských práv stále pokračuje. Z toho důvodu byl nadále prodloužen mandát mise UNMISS do března 2021. Dne 22. února 2020 byla vytvořena Přechodná vláda národní jednoty pro Jižní Súdán, v jejímž čele stále stojí prezident Salva Kiir Mayardit a

Riek Machar se opětovně stal viceprezidentem (Global Centre for the Responsibility to Protect 2020d, UN News 2020).

2.5.1 Analýza Jižní Súdán 2013/současnost – dílčí závěr

Jižní Súdán, jako nejmladší suverénní stát, se již od vyhlášení nezávislosti v roce 2011 potýká s chudobou a humanitární krizí, a také napjatými vztahy mezi dvěma největšími kmeny, kterými jsou Dinka a Nuer. Tyto kmeny jsou politicky reprezentovány dvěma nejvyššími politiky, kterými jsou prezident Salva Kiir Mayardit a viceprezident Riek Machar. Právě rozepře mezi těmito dvěma nejvyššími politiky způsobila v roce 2013 občanskou válku, která se táhne s přestávkami do současnosti. Tato občanská válka za dobu 7 let stála život téměř 400 000 lidí a situaci v zemi, kdy se v současné době nachází až 3,7 milionů lidí bez domova (Global Centre for the Responsibility to Protect 2020d).

Hlavními aktéry, kteří se podílejí na vyřešení situace v zemi, jsou OSN a mise UNMISS, která působí na území Jižního Súdánu za účelem ochrany civilistů již od roku 2011 a IGAD, včetně IGAD-Plus, kteří hrají roli hlavního mediátora. Aplikace konceptu R2P v případě Jižního Súdánu nastala primárně prostřednictvím druhého pilíře, kdy při řešení konfliktu mezinárodní společenství převzalo roli mediace a snažilo se najít společné řešení mezi znepřátelenými stranami a poskytnutí humanitární pomoci pro civilisty. Aplikace třetího pilíře konceptu R2P proběhla spíše okrajově, kdy na základě VII. kapitoly Charty OSN byla založena mise UNMISS a později bylo uvaleno embargo na veškerý vojenský materiál. K ozbrojené humanitární intervenci však v tomto případě nedošlo.

Aplikaci konceptu R2P v tomto případě však nelze označit jako zcela úspěšnou. Důvodem je, že ani po celých 7mi letech není situace na území Jižního Súdánu zcela vyřešena. I přes uzavřený mír mezi znepřátelenými stranami v září 2018, se spousta civilistů nachází v ohrožení.

2.6 Analýza: Aplikace R2P ve Středoafričké republice v letech 2013/2015

Konfliktu ve Středoafričké republice předcházely boje mezi rebely a vládními jednotkami prezidenta Françoise Bozizé, které byly oficiálně ukončeny v letech 2007 a 2008 pod příslibem amnestie, integrace bývalých členů povstaleckých skupin a sdílením moci (Warner 2013). Prezident François Bozizé svému závazku však nedostál, což vedlo k opětovnému zhoršování vztahů mezi militantními skupinami a vládou Středoafričké republiky. K vyhocení vztahů také přispěla smrt vůdce povstalecké skupiny CPJP (Convention of Patriots for Justice and Peace) Charlese Massiho, který plánoval kandidaturu na post prezidenta v lednu 2011 a následné obvinění prezidenta Françoise Bozizé ze zfalšování volebních výsledků prezidentských voleb, které proběhly v lednu 2011 (Misser 2013, Ngoupana 2010).

V důsledku narůstajícího napětí mezi vládními a povstaleckými skupinami došlo v prosinci 2012 ke zformování povstalecké organizace Séléka, která se skládala z hlavních povstaleckých skupin CPJP, UFDR (Union of Democratic Forces for Unity) a CPSK (Patriotic Convention for Saving the Country). Vůdcem se stal Michel Djotodia, který pocházel ze skupiny UFDR (Raleigh – Dowd 2015: 2–3). Během prosince 2012 Séléka úspěšně ovládla města Bangul, Sibut, Bambari a Bria a odrazila odpor vládních jednotek (BBC 2012). V souvislosti s postupem povstalecké organizace Séléka se prezident François Bozizé uchýlil k vyjednávání. Výsledkem vyjednávání, za přítomnosti mezinárodního společenství, bylo dne 13. ledna 2013 podepsání mírové dohody ve městě Libreville v Gabonu. Předmětem této mírové dohody bylo osvobození politických vězňů, stažení vojsk a politická dělba moci, na základě které vůdce Séléka Michel Djotodia získal začátkem února 2013 pozici prvního místopředsedy národní obrany (Dabany 2013, Reuters 2013).

V březnu 2013 však došlo k opětovnému zhoršení situace. Prezident François Bozizé opět nedodržel dohodu podepsanou v lednu 2013. To vedlo k opětovnému zhoršení vztahů mezi povstaleckou skupinou Séléka a vládou

Středoafričké republiky a povstalecká skupina vyzvala prezidenta Françoise Bozizého k rezignaci (Ngoupana 2013). Dne 24. března 2013 Françoise Bozizé pod nátlakem opustil Středoafričskou republiku a Michel Djotodia, vůdce povstalecké organizace Séléka, se stal prezidentem (Warner 2013). Ze strany členů Séléka však začalo docházet k rozsáhlému porušování lidských práv a k násilí páchanému vůči civilistům, včetně sexuálního násilí a mučení. Také začalo docházet k pronásledování a následnému popravování členů Středoafričských ozbrojených sil FACA (Human Rights Watch 2013a). V září 2013 prezident Michel Djotodia nechal oficiálně rozpustit povstaleckou organizaci Séléka, ta se však znovu zformovala pod názvem Ex-Séléka (Global Centre for the Responsibility to Protect 2015: 2–3). Jako reakce na páchaní násilí ze strany organizace Séléka a sesazení Françoise Bozizého z postu prezidenta Středoafričské republiky vznikla v září 2013 militantní skupina pod názvem Anti-balaka. Tato militantní skupina se skládá převážně z bývalých vojáků a podporovatelů Françoise Bozizého a křesťanského vyznání. Hlavním zaměřením této organizace se stala Ex-Séléka a menšinové muslimské obyvatelstvo, proti kterému zahájila nenávistnou propagandu (Raleigh – Dowd 2015: 5). K situaci ve Středoafričské republice Rada bezpečnosti OSN vydala dne 10. října rezoluci 2121, ve které prodloužila a posílila mandát úřadu pro budování míru BINUCA (The UN Integrated Peacebuilding Office in the Central African Republic), vyjádřila podporu snahu Africké unie a podporovala založení MISCA (African Union's International Support Mission to the Central African Republic) s podporou francouzských jednotek (Nadin 2014, S/RES/2121).

Od počátku konfliktu mezi Anti-Balaka a Ex-Séléka v září 2013 násilí dále eskalovalo. Začátkem prosince v hlavním městě Bangui během konfliktu přišlo o život skoro 500 lidí včetně civilistů (Human Rights Watch 2013b). Rada bezpečnosti OSN dne 5. prosince 2013 vydala rezoluci číslo 2127. Tento krok byl velmi významný, jelikož došlo k aplikaci konceptu R2P. Za účelem poskytnutí ochrany civilistů, v rezoluci 2127 byl výrazně posílen mandát mise MISCA s podporou francouzských ozbrojených sil, včetně povolení veškerých nezbytných prostředků pod VII. kapitolou Charty OSN. Dále bylo uvaleno

embargo na dovoz vojenského materiálu na území Středoafrické republiky s výjimkou aktivních peacekeepingových misí (S/RES/2127).

Po násilných událostech, ke kterým docházelo od března 2013, Michel Djotodia rezignoval ze své funkce v lednu 2014 (Nako – Ngoupana 2014). Po jeho rezignaci na pozici prezidenta Středoafrické republiky nastoupila Catherine Samba-Panza, násilí však neustalo a militantní organizace Anti-Balaka spustila nenávislnou kampaň vůči veškerému muslimskému obyvatelstvu (Essoungou 2014). Další snaha zastavit rozsáhlá násilí páchané militantní skupinou Anti-Balaka, a předejít tak hrozící genocidě, přišla vydáním rezoluce číslo 2149 Radou bezpečnosti OSN. V této rezoluci byla založena mise MINUSCA (United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in the Central African Republic), pod kterou spadaly mise BINUCA i mise MISCA. Cílem bylo poskytnout efektivní podporu a humanitární pomoc ohroženým civilistům a podpořit vládu Středoafrické republiky ke stabilitě (S/RES/2149). Mise MINUSCA, na základě rezoluce 2149, byla oficiálně založena 15. září 2014. Její mandát byl založený na ochraně civilistů, podpoře Středoafrické vlády, humanitární pomoci a odzbrojení militantních skupin. Na naplnění tohoto mandátu se měla podílet spolu se Středoafrickou vládou a operací Sangaris, která byla vedena francouzskými ozbrojenými složkami (MINUSCA 2020, S/RES/2149). Ani po založení mise MINUSCA však násilí neustalo a organizace Amnesty International upozornila, že mise MINUSCA nedokázala zabránit násilí působené skupinami Ex-Séléka a Anti-Balaka ve městech Dekoa a Bambari (Amnesty International 2014). Přestože MINUSCA nedokázala zabránit násilí, svoji aktivitou a rozmístěním jednotek v rizikových oblastech dokázala zabránit mnohem větším ztrátám (Amnesty International 2016: 9–10). Podle vyšetřovací komise, která byla založena na základě rezoluce 2127 ve své zprávě určené Radě bezpečnosti OSN v prosinci 2014 uvedla, že od počátku konfliktu v roce 2013 do prosince 2014 boje mezi skupinami El-Séléka a Anti-Balaka, včetně násilí páchaného na civilistech oběma stranami, stálo život v rozmezí 3000 až 6000 lidí (S/2014/928).

Po pár měsíční pauze, koncem září 2015, násilí opět eskalovalo v hlavním městě Bangui. Během násilí, které bylo páčáno skupinami Ex-Séléka a Anti-Balaka, přišlo o život přes 40 civilistů (Amnesty International 2016: 13–14, MINUSCA 2016). Blížící se volby přinášely riziko a pnutí mezi znepřátelenými stranami. Jedním z cílů mise MINUSCA bylo poskytnout veškerou podporu a zabezpečení blížících se voleb (UN News 2015). Pod dohledem mise MINUSCA a operace Sangaris francouzských bezpečnostních složek došlo 30. prosince 2015 k prvnímu kolu prezidentských voleb. Druhé kolo následovalo 14. února a prezidentem se stal Faustin-Archange Touadéra (UN News 2016). Po oficiálním zvolení prezidenta nastala dočasná stabilita, v důsledku které byla v říjnu 2016 ukončena operace Sangaris. Ze Středoafričké republiky bylo staženo 2 000 francouzských jednotek a 350 jednotek zůstalo ponecháno na podporu mise MINUSCA (BBC 2016b). V červenci 2016 došlo také ke změně mandátu operace MINUSCA, kdy se primárním cílem stala ochrana civilistů, lidských práv, poskytnutí humanitární pomoci lidem v nouzi, včetně poskytnutí plné podpory vládě Středoafričké republiky (S/RES/2301, Stimson Center 2016: 1–2).

Od roku 2016 došlo sice k zlepšení situace ve Středoafričké republice, ale etnicky a nábožensky orientované ozbrojené konflikty stále pokračují i přes mírové dohody, které byly od roku 2016 podepsány (Global Centre for the Responsibility to Protect 2020e). V důsledku probíhajícího konfliktu od roku 2013 Rada bezpečnosti OSN udělila 12 lidem a 2 skupinám zodpovědným za páchané násilí zákaz vycestování ze země a byl prodloužen mandát mise MINUSCA (Global Centre for the Responsibility to Protect 2020e). K pokroku také došlo dne 11. prosince 2019, kdy dva bývalí vůdci militantní skupiny Anti-Balaka byli ICC shledáni vinnými za zločiny proti lidskosti a válečné zločiny (Global Centre for the Responsibility to Protect 2020e, Mudge 2019).

2.6.1 Analýza Středoafriická republika 2013/2015 – Dílčí závěr

V prosinci 2012 došlo k zformování povstalecké skupiny Séléka, která se skládala převážně z menších muslimských skupin. Séléka byla zaměřena primárně proti režimu prezidenta Françoise Bozizé. Stupňující se násilí vedlo k sesazení Françoise Bozizého, kterého počátkem roku 2013 nahradil Michel Djotodia, vůdce povstalecké skupiny Séléka. Násilnosti páchané na civilistech ze strany skupiny Séléka však brzy vedly k založení militantní skupiny Anti-Balaka. Boje mezi Anti-Balaka a Séléka vedly k zhoršení politické krize a humanitární krize ve Středoafriické republice a obě skupiny byly obviněny z násilí páchaného na civilistech.

Na řešení situace se začaly primárně podílet mise OSN a Africké unie, které se později transformovaly do mise MINUSCA, která měla za úkol zajistit mír a ochranu civilistů a podpořit vládu Středoafriické republiky k řešení situace. Tímto lze hovořit o aplikaci druhého pilíře konceptu R2P, kdy mezinárodní společenství má odpovědnost podpořit vládu dané země k ochraně civilistů. I přesto, že rezolucí 2127 Rada bezpečnosti OSN poskytla misi Africké unie MISCA, včetně francouzských bezpečnostních složek povolení využití veškerých prostředků k ochraně civilistů na základě VII. kapitoly Charty OSN, nedošlo k ozbrojené intervenci, jako v případech Pobřeží slonoviny nebo Libye. Bylo tomu tak z důvodu, že mise mezinárodního společenství spočívala v podpoře vlády Středoafriické republiky (S/RES/2127).

Aplikace konceptu R2P se dá považovat za částečně úspěšnou, z důvodu, že aktivita mise MINUSCA napomohla ke stabilizaci vlády a částečnému snížení násilí páchaného na civilistech. Za neúspěch však lze považovat, že se stále nepovedlo nalézt řešení, které by ukončilo páchané násilnosti, které se na území Středoafriické republiky nacházejí dodnes.

Závěr

Přestože k vnitrostátním konfliktům a masivnímu porušování lidských práv docházelo již během studené války, mezinárodní společenství tomu nevěnovalo přílišnou pozornost. Ke změnám začalo docházet po skončení studené války a následném rozpadu Sovětského svazu, kdy začalo docházet k nárůstům vnitrostátních konfliktů, a to i na evropském kontinentu v Srbsku a Bosně a Hercegovině. K řešení této situace zaměřilo mezinárodní společenství pozornost na lidská práva a začaly diskuze o proměně pojetí státní suverenity. Humanitární intervence během 90. let za účelem ochrany civilistů však končily neúspěchem, ať už nečinností v případě rwandské genocidy, nebo neautorizované intervence v případě srbského Kosova.

Na přelomu tisíciletí tehdejší generální tajemník OSN Kofi Annan započal diskuzi na téma humanitární intervence, za účelem předejít selháním, ke kterým došlo během 90. let. Výsledkem této diskuze bylo založení Mezinárodní komise pro intervenci a státní suverenitu v roce 2000, která rok po založení předložila zprávu, jejímž obsahem byl koncept Odpovědnost za ochranu. Hlavním předmětem se stal pohled na lidská práva, kdy stát ztrácí suverenitu, pokud nebude schopný postarat se o své vlastní obyvatelstvo. Koncept Odpovědnost za ochranu si okamžitě získal mezinárodní pozornost a za vysoké angažovanosti Kofiho Annana byl hromadně přijat všemi státy OSN na Světovém summitu OSN v roce 2005 a v roce 2006 získal také podporu Rady bezpečnosti OSN. V roce 2007 nastoupil na pozici generálního tajemníka OSN Pan Ki-mun, který ohledně rozvoje konceptu R2P navázal na Kofiho Annana a v září 2009 byla přijata současná podoba založená na třech pilířích a ohraničení na čtyři nejzávažnější zločiny proti lidskosti.

První test pro koncept R2P nastal vypuknutím povolebního násilí v Keni, které začalo koncem roku 2007. Na tomto řešení se však primárně nepodílela Rada bezpečnosti, ale Panel významných afrických osobností pod vedením Kofiho Annana a Africké unie, kteří využili diplomatické nástroje. Tento úspěšný diplomatický zásah vedl k vyřešení situace a v dubnu 2008 konflikt

ustal. Tato úspěšná aplikace vyvolala pozitivní ohlasy a vkládala do budoucnosti konceptu R2P naděje.

V případě Libye byl koncept R2P použit v únoru 2011 na základě rezoluce 1973 vydané Radou bezpečnosti OSN. Na základě této rezoluce poprvé došlo k aplikaci třetího pilíře a nasazení nástrojů VII. kapitoly Charty OSN. Aplikaci konceptu R2P v Libyi předcházelo násilné potlačování protestů v rámci Arabského jara. Režim Muammara Kaddáfího opakovaně nasadil proti protestujícím násilí. V reakci na tyto události se začaly formovat militantní povstalecké skupiny a boje mezi režimem Muammara Kaddáfího a povstaleckými skupinami vyústily v občanskou válku. Na základě vydané rezoluce 1973 vojenské jednotky NATO zahájily intervenci, která ve výsledku vedla k svržení Kaddáfího režimu. Chaotická situace po svržení Kaddáfího režimu však vedla k politické destabilizaci v zemi a konflikty na území Libye přetrvávají dodnes. Intervence jednotek NATO v Libyi se stala předmětem kritiky a obvinění ze zneužití konceptu ke svržení režimu. Selhání konceptu R2P v případě Libye také výrazně ovlivnila budoucí aplikaci R2P, a to zejména v Sýrii.

Krátce po vydání rezoluce 1973 v Libyi byla vydána Radou bezpečnosti OSN rezoluce 1975 v případě Pobřeží slonoviny, na základě které byl aktivován třetí pilíř konceptu R2P a následně došlo k intervenci francouzských ozbrojených složek. Této intervenci předcházelo povolební násilí mezi křesťanským a muslimským obyvatelstvem, vyvolané během prezidentských voleb v roce 2010, kdy poražený prezident Laurent Gbagbo odmítl opustit pozici prezidenta. Bezpečnostní složky a příznivci prezidenta Laurenta Gbagboa spustili vlnu násilí vůči protestujícím, včetně nenávistné propagandy vůči podporovatelům Alassana Outtary, což mělo za následek spuštění humanitární krize. Po intervenci, která byla provedena na základě rezoluce 1975 Rady bezpečnosti OSN, byl Laurent Gbagbo zatčen a na pozici prezidenta nastoupil Alassane Outtara. Obdobně jako v Libyi, intervence skončila změnou režimu. Ačkoliv po nastoupení Alassana Outtary násilí pomalu ustupovalo a nedošlo k silné destabilizaci jako v případě

Libye, intervence na Pobřeží slonoviny byla kritizována obdobnými argumenty jako Libye, a to zejména proto, že nebyla dodržena nestrannost a intervence skončila změnou režimu.

Humanitární krize v Sýrii vznikla v důsledků protivládních protestů, které započaly během arabského jara v roce 2011. Protivládní protesty však začaly být krátce na to násilně potlačovány armádou Bašára al-Asáda, který odmítl vzdát se své pozice prezidenta Sýrie. Násilnosti režimu Bašára al-Asáda vůči civilistům vedly k tvoření militantních skupin a následně k občanské válce, která si vyžádala velké množství obětí a spuštění rozsáhlé uprchlické krize. V reakci na tyto události se Rada bezpečnosti OSN snažila vydat rezoluce, které by napomohly zastavit eskalující konflikt a zahájit vyšetřování. Snahy o vydání rezoluce však byly vetovány Čínou a Ruskem po zkušenostech z Libye a Pobřeží slonoviny z obavy, že aktivity Rady bezpečnosti OSN by vedly ke změně režimu, jako tomu bylo v těchto případech. Tím došlo k ochromení aktivity Rady bezpečnosti OSN. Během dohad na půdě Rady bezpečnosti OSN, občanská válka v Sýrii nadále eskalovala a začaly se tvořit různé teroristické skupiny. Násilí páchané na civilistech dále pokračovalo, včetně nasazení chemických zbraní. V případě Sýrie by aplikace třetího pilíře konceptu R2P Radou bezpečnosti OSN byla jistě vhodná, vzhledem k občanské válce a humanitární krizi spojené s ní, která se vleče už od jara 2011 let. Nečinnost Rady bezpečnosti OSN v případě Sýrie lze označit jako absolutní selhání aplikace konceptu R2P.

V Jižním Súdánu k aplikaci konceptu R2P vedl konflikt mezi dvěma největšími kmeny Dinka a Nuer, které zastupoval prezident Salva Kiir Mayardit z kmene Dinka a jeho viceprezident Riek Machar z kmene Nuer. K eskalaci došlo ve chvíli, kdy prezident Salva Kiir Mayardit propustil Rieka Machara z pozice viceprezidenta. Riek Machar v reakci na to založil svoji vlastní stranu. Boje mezi stoupenci kmenů Dinka a Nuer vedly k občanské válce, při které docházelo k masivnímu porušování lidských práv civilistů. Rada bezpečnosti OSN reagovala posílením mise UNMISS, která měla za cíl poskytnout ochranu a humanitární pomoc civilistům, kteří byli zasaženi občanskou válkou. Hlavní role

mediace se ujala regionální organizace IGAD za podpory OSN, EU, Africké unie a jiných aktérů. Během období občanské války a humanitární krize v Jižním Súdánu došlo k podepsání několika mírových smluv. Situace je však stále nestabilní. Jižní Súdán je příklad aplikace druhého pilíře konceptu R2P, kdy mezinárodní prostředí zaujalo pozici mediátora a snaží se najít mezi zneprátenými stranami mírové řešení na základě mediace. Aplikaci konceptu R2P lze však považovat jako pouze částečně úspěšnou, jelikož situace v Jižním Súdánu je stále dodnes nestabilní, a to i po podepsání několika mírových dohod.

Konflikt ve Středoafričské republice započal v lednu 2013, kdy militantní skupina Séléka, složená převážně z muslimských skupin pod vedením Michela Djotodia, obsadila několik měst ve Středoafričské republice. Tehdejší prezident Francois Bozizé v lednu 2013 uzavřel dohodu se skupinou Séléka, ale i přesto v březnu 2013 byl z funkce sesazen a prezidentem se stal Michel Djotodia a později nechal skupinu Séléka rozpustit. K úplnému rozpuštění Séléka však nedošlo a vznikla skupina Ex-Séléka. V reakci na násilí stoupenců Séléka se zformovala skupina Anti-Balaka a konflikt započal. Obě strany se opakovaně dopouštěly rozsáhlého násilí na civilistech a členové Anti-Balaka se zaměřili primárně na menšinové muslimské obyvatelstvo. Rada bezpečnosti OSN rezolucí 2127 na situaci zareagovala posílením mandátu misí BINUCA a MISCA, které se později sloučily do mise MINUSCA a schválením rozmístění francouzských ozbrojených složek, včetně povolení použít jakékoliv prostředky za účelem ochrany civilistů. Ačkoliv byly nasazeny nástroje kapitoly VII. Charty OSN, cílem bylo pomoci a podpořit vládu Středoafričské republiky a ochránit civilisty. Tudíž došlo k aplikaci druhého pilíře konceptu R2P. Obdobně jako v případě Jižního Súdánu, aplikace konceptu R2P lze vyhodnotit jako částečně úspěšnou. I přes aktivity mise MINUSCA pod OSN a Africkou unií, která přispěla k větší stabilitě a snížení násilí, ke konfliktům a násilnostem páchaných na civilistech dochází do teď.

Myšlenka konceptu R2P je zajisté správná, slabou stránku konceptu R2P však lze vidět v jeho aplikaci. Nasazení třetího pilíře je značně omezeno Radou

bezpečností OSN, čímž se snižuje možnost včasné reakce, která by zabránila rozsáhlejšímu konfliktu a zločinům proti lidskosti, jako se tomu stalo v případě Sýrie. V kontrastu Sýrie lze uvést Libyi, kde k aplikaci třetího pilíře a humanitární intervenci došlo, ale přineslo to změnu režimu a následnou nestabilitu, která zemi provází do dnes. Zatímco aplikace druhého pilíře často vede k viditelnému zlepšení situace, i když ne k úplnému vyřešení, jako to nastalo v případech Jižního Súdánu a Středoafričké republiky. Pro vyřešení této slabé stránky je potřeba větší komunikace na půdě Rady bezpečnosti OSN v případě krize a připravenost na základě včasného varování, kdykoliv efektivně jednat a vyhodnotit, jaké nástroje by měly být použity. Odpovědnost za ochranu vlastních občanů před zločiny proti lidskosti však musí převzít a respektovat všechny státy mezinárodního společenství, tak jak se k jeho schválení stavěly na Světovém summitu 2005. Také se mezinárodní společenství musí poučit ze selhání, k jakému došlo v minulosti, a to zejména v případech Libye a Sýrie.

Seznam použitých odkazů

[ST/DPI/PRESS/]SG/SM/11354 (2007). *Secretary-General concerned by Kenya violence following election results, appeals for calm, patience, respect for law.*

A/63/677 (2009). *Implementing the responsibility to protect. Report of the Secretary-General.*

A/RES/60/1 (2005). *Resolution adopted by the General Assembly on 16 September 2005.*

A/RES/63/308 (2009). *Resolution adopted by the General Assembly on 14 September 2009.*

Acting Together for Kenya (2008) *Acting together for Kenya. Agreement on the principles of partnership of the coalition government.* 28.02.2008.

Adams, Simon (2020). Responsibility to Protect and the World in 2020. *Global Centre for the Responsibility to Protect.* 10. 2. 2020 (<https://www.globalr2p.org/publications/responsibility-to-protect-and-the-world-in-2020/>, 10.04.2020).

Akbarzadeh, Skahram – Saba, Arif (2019). UN paralysis over Syria: the responsibility to protect or regime change?. *International Politics* 56, s. 536-550.

Al Jazeera (2013). South Sudan death toll rises sharply. *Al Jazeera.* 18.12.2013 (<https://www.aljazeera.com/news/africa/2013/12/south-sudan-death-toll-rises-sharply-2013121723050981592.html>, 09.05.2020).

Al Jazeera (2020). Assad pledges to continue onslaught that has displaced 900,000. *Al Jazeera.* 17.02.2020 (<https://www.aljazeera.com/news/2020/02/assad-pledges-continue-onslaught-displaced-900000-200217184909079.html>, 07.05.2020).

al-Khalidi, Suleiman (2011). Thousands chant freedom despite Assad reform offer. *Reuters.* 24.03.2011 (<https://www.reuters.com/article/us-syria/thousands->

chant-freedom-despite-assad-reform-offer-idUSTRE72N2MC20110324, 03.05.2020).

Amnesty International (2011). Libya urged to investigate whether Al-Gaddafi death was a war crime. *Amnesty International*. 21.10.2011 (<https://www.amnesty.org/en/press-releases/2011/10/libya-urged-investigate-whether-al-gaddafi-death-was-war-crime/>, 17.04.2020).

Amnesty International (2014). Central African Republic: UN credibility at stake amid rising attacks against civilians. *Amnesty International*. 6.11.2014 (<https://www.amnesty.org/en/latest/news/2014/11/central-african-republic-un-credibility-stake-amid-rising-attacks-against-civilians/>, 14.05.2020).

Amnesty International (2016). *Mandated to protect, equipped to succeed? Strengthening peacekeeping in Central African Republic* (Londýn: Amnesty International).

Atassi, Basma (2011). Free Syrian Army gros in influence. *Al Jazeera*. 16.11.2011 (<https://www.aljazeera.com/indepth/features/2011/11/20111116154829885782.html>, 04.05.2020).

Barkan, Joel D. (2013). *Electoral Violence in Kenya* (New York: Council on Foreign Relations).

Bárta, Aleš (2008). Keňa se nesmí stát novou Rwandou. *Koktejl*. Březen 2008 (http://www.czech-press.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=3324:kea-se-nesmi-stat-novou-rwandou-sp-712846937&catid=1689:2008-03&Itemid=148, 14.04.2020).

BBC (2012). Central African Republic rebels advance on Bengui. *BBC*. 29.12.2012 (<https://www.bbc.com/news/world-africa-20865884>, 13.05.2020)

BBC (2013). Syria chemical attack: What we know. *BBC*. 24.09.2013 (<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-23927399>, 05.05.2020).

BBC (2015a). Syria crisis: Where key countries stand. *BBC*. 30.11.2015 (<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-23849587>, 05.05.2020).

BBC (2015b). South Sudan President Salva Kiir signs peace deal. *BBC*. 26.08.2015 (<https://www.bbc.com/news/world-africa-34066511>, 10.05.2020).

BBC (2016a). South Sudan conflict: Sacked VP Riek Machar goes into exile. *BBC*. 18.08.2016 (<https://www.bbc.com/news/world-africa-37116862>, 11.05.2020).

BBC (2016b). France ends Sangaris military operation in CAR. *BBC*. 31.10.2016 (<https://www.bbc.com/news/world-africa-37823047>, 15.05.2020).

BBC (2018). Syria: Does Russia always use a veto at the UN Security Council?. *BBC*. 16.04.2018 (<https://www.bbc.com/news/world-43781954>, 05.05.2020).

Bellamy, Alex J. – Williams, Paul D. (2011). The new politics of protection? Cote d'Ivoire, Libya and the responsibility to protect. *International Affairs* 87 (4), s. 825–850.

Bellamy, Alex J. – Williams, Paul D. (2012). Principles, Politics, and Prudence: Libya, the Responsibility to Protect, and the Use of Military Force. *Global Governance* 18 (3), s. 273–297.

Bellamy, Alex J. (2008). The Responsibility to Protect and the Problem of Military Intervention. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944)* 84 (4), s. 615–639.

Bílková, Veronika (2010). *Odpovědnost za ochranu (R2P). Nová naděje nebo staré pokrytectví?* (Beroun: Eva Roztoková).

Bílková, Veronika (2014). Pojem a obsah koncepce Odpovědnosti za ochranu. In: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, *Informační materiál o pojmu*

a obsahu Odpovědnosti za ochranu (Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky: Praha).

Blakemore, Erin (2019). What was the Arab Spring and how did it spread? *National Geographic*. 29.3.2019 (<https://www.nationalgeographic.com/culture/topics/reference/arab-spring-cause/>, 16.04.2020).

Boer, den Monica – Wilde, de Jaap (2008). Top-Down and Bottom-Up Approaches to Human Security. In: Boer, den Monica – Wilde, de Jaap, *The Viability of Human Security* (Amsterdam: Amsterdam University Press).

Boswell, Alan (2018). South Sudan: Peace on Paper. *International Crisis Group*. 14.12.2018 (<https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/south-sudan/south-sudan-peace-paper>, 11.05.2020).

CNN (2011). Libya's new leaders declare liberation. *CNN*. 23.11.2011 (<https://edition.cnn.com/2011/10/23/world/africa/libya-main/index.html>, 18.04.2020).

Coleridge, Ben (2011). Responsibility to Protect is not a license to intervene. *Eureka Street*. 29.03.2011 (<https://www.eurekastreet.com.au/article/responsibility-to-protect-is-not-a-license-to-intervene>, 27.04.2020).

Cooke, Jennifer G. (2010). The Election Crisis in Cote d'Ivoire. *Center for Strategic and International Studies*. 07.12.2010 (<https://www.csis.org/analysis/election-crisis-c%3%B4te-d%E2%80%99ivoire>, 29.04.2020).

Cutler, David (2011). Timeline: Libya's uprising against Muammar Gaddafi. *Reuters*. 22. 8. 2011 (<https://www.reuters.com/article/us-libya-events/timeline-libyas-uprising-against-muammar-gaddafi-idUSTRE77K2QH20110822>, 17.04.2020).

Dabany, Jean Rovys (2013). Central African Republic sign peace deal with rebels. *Reuters*. 11.01.2013 (<https://www.reuters.com/article/us-car-rebels/central-african-republic-signs-peace-deal-with-rebels-idUSBRE90A0NR20130111>, 13.05.2020).

DeFeo, Michael (2017). The Effects of Institutional and Political Instability Civil War in South Sudan. *Inquiries Journal*. 2017 (<http://www.inquiriesjournal.com/articles/1692/the-effects-of-institutional-and-political-instability-on-civil-war-in-south-sudan>, 09.05.2020).

Dickinson, Elizabeth (2011). Ivory Coast: Massacre in the West, Siege in the East. *Foreign Policy*. 04.04.2011 (<https://foreignpolicy.com/2011/04/04/ivory-coast-massacre-in-the-west-siege-in-the-east/>, 30.04.2011).

Donnelly, Jack (2013). *Universal Human Rights in Theory and Practice* (New York: Cornell University Press).

Doyle, Colonel Colm (2009). A Responsibility to Protect. *Irish Studies in International Affairs* (20), s. 21–26.

Doyle, Michael W. (2015). *The Question of Intervention: John Stuart Mill and the Responsibility to Protect* (New Heaven: Yale University Press), s. 140–141.

Dumo, Denis (2015). South Sudan president signs peace deal despite concerns. *Reuters*. 26.08.2015 (<https://www.reuters.com/article/us-southsudan-unrest-president-idUSKCN0QV1MF20150826>, 10.05.2020).

El-Khawas, Mohamed A. – Anyu, Julius Ndumbe (2014). Ethnic Turmoil and Foreign Intervention. *Africa Today* 61 (2), s. 41–55.

Essoungou, André-Michel (2014). Central African Republic: killings in the time of transition. *Africa Renewal*. 04.2014 (<https://www.un.org/africarenewal/magazine/april-2014/central-african-republic-killings-time-transition>, 14.05.2020).

Evans, Gareth (2008). *The Responsibility to Protect. Ending Mass Atrocity Crimes Once for All* (Washington, D.C.: Brookings Institution Press).

Evropský parlament (2008). *Usnesení Evropského parlamentu ze dne 17. ledna 2008 o situaci v Keni* (Štrasburk: Evropský parlament).

Freitas, de Will (2014). UN is making history with its new Syria humanitarian policy, but it's not nearly enough. *The Conversation*. 19.06.2014 (<https://theconversation.com/un-is-making-history-with-its-new-syria-humanitarian-policy-but-its-not-nearly-enough-29363>, 06.05.2020).

Gaynor, Tim – Zargoun, Taha (2011). Gaddafi caught like rat in a drain, humiliated and shot. *Reuters*. 21.10.2011 (<https://www.reuters.com/article/us-libya-gaddafi-finalhours-idUSTRE79K43S20111021>, 17.04.2020).

Gertler, Jeremiah (2011). *Operation Odyssey Dawn (Libya): Background and Issues for Congress* (Washington, D.C.: Congressional Research Service).

Gettleman, Jeffrey (2007). Disputed Vote Plunges Kenya Into Bloodshed. *The New York Times*. 31.12.2020 (<https://www.nytimes.com/2007/12/31/world/africa/31kenya.html>, 14.04.2020).

Gifkins, Jess (2016). R2P in the UN Security Council. *Cooperation and Conflict* 51 (2), s. 148–165.

Githigaro, John Mwangi (2016). What Went Wrong in South Sudan in December 2013. *African Conflict and Peacebuilding Review* 6 (2), s. 112–122.

Global Centre for the Responsibility to Protect (2019b) Cote d'Ivoire. *Global Centre for the Responsibility to Protect*. 18.06.2019 (<https://www.globalr2p.org/countries/cote-divoire/>, 30.04.2020).

Global Centre for the Responsibility to Protect (2015). *Reinforcing the Responsibility to Protect in the Central African Republic. Policy Brief 9 March 2015* (New York: Global Centre for the Responsibility to Protect).

Global Centre for the Responsibility to Protect (2019a). Kenya. *Global Centre for the Responsibility to Protect*. 05.04.2019 (<https://www.globalr2p.org/countries/kenya/>, 15.04.2020).

Global Centre for the Responsibility to Protect (2020a). R2P Monitor. *Global Centre for the Responsibility to Protect*. 15.03.2020 (<https://www.globalr2p.org/publications/r2p-monitor-issue-50-15-march-2020/>, 10.04.2020).

Global Centre for the Responsibility to Protect (2020b). Libya. *Global Centre for the Responsibility to Protect*. 15.01.2020 (<https://www.globalr2p.org/countries/libya/>, 17.04.2020).

Global Centre for the Responsibility to Protect (2020c). Syria. *Global Centre for the Responsibility to Protect*. 15.03.2020 (<https://www.globalr2p.org/countries/syria/>, 08.05.2020).

Global Centre for the Responsibility to Protect (2020d). South Sudan. *Global Centre for the Responsibility to Protect*. 15.05.2020 (<https://www.globalr2p.org/countries/south-sudan/>, 16.05.2020).

Global Centre for the Responsibility to Protect (2020e). Central African Republic. *Global Centre for the Responsibility to Protect*, 15.05.2020 (<https://www.globalr2p.org/countries/central-african-republic/>, 15.05.2020).

Global Centre for the Responsibility to Protect (nedatováno). *Case Summary: GCR2P* (New York: Global Centre for the Responsibility to Protect).

Gunaratna, Rohan (2016). Global Threat Forecast The Rise of ISIS. *Counter Terrorist Trends and Analyses* 8 (1), s. 6-11.

Hamilton, Douglas (2012). Text of Annan's six-point peace plan for Syria. *Reuters*. 04.04.2012 (<https://www.reuters.com/article/us-syria-ceasefire/text-of-annans-six-point-peace-plan-for-syria-idUSBRE8330HJ20120404>, 05.05.2020).

Heaney, Conor (2015). Fulfilling the Responsibility to Protect. *St Antony's International Review* 11 (1), s. 94–110.

Hofmann, Gregor P. (2015). *What doesn't Kill a Norm Only Makes It Stronger? Contestation, Application and Institutionalization of International Atrocity Prevention and Response* (Frankfurt: Peace Research Institute Frankfurt).

Homans, Charles (2011). Responsibility to Protect: A Short History. *Foreign Policy*. 11.10.2011 (<https://foreignpolicy.com/2011/10/11/responsibility-to-protect-a-short-history/>, 08.04.2020).

Human Rights Watch (2008). Kenya: Review of Elections Needed to End Violence. *Human Rights Watch*. 03.01.2008 (<https://www.hrw.org/news/2008/01/03/kenya-review-elections-needed-end-violence>, 15.04.2020).

Human Rights Watch (2011a). Libya: Governments Should Demand End to Unlawful Killings. *Human Rights Watch*. 20.02.2011 (<https://www.hrw.org/news/2011/02/20/libya-governments-should-demand-end-unlawful-killings>, 16.04.2020).

Human Rights Watch (2011b). Cote d'Ivoire: Crimes Against Humanity by Gbagbo Forces. *Human Rights Watch*. 15.03.2011 (<https://www.hrw.org/news/2011/03/15/cote-divoire-crimes-against-humanity-gbagbo-forces>, 30.04.2020).

Human Rights Watch (2011c). Syria: Security Forces Kill Dozens of Protestors. Many Activists and Protesters Arrested. *Human Rights Watch*. 24.03.2011 (<https://www.hrw.org/news/2011/03/24/syria-security-forces-kill-dozens-protesters>, 03.05.2020).

Human Rights Watch (2011d). Syria: Crimes Against Humanity in Daraa. Killings, Torture in a Locked-Down City Under Siege. *Human Rights Watch*. 01.06.2011 (<https://www.hrw.org/news/2011/06/01/syria-crimes-against-humanity-daraa>, 03.05.2020).

Human Rights Watch (2013a). Central African Republic: Rampant Abuses After Coup. New Government Should Rein in Ex-Rebel Forces. *Human Rights Watch*. 10.05.2013 (<https://www.hrw.org/news/2013/05/10/central-african-republic-rampant-abuses-after-coup>, 13.05.2020).

Human Rights Watch (2013b). „They Came to Kill“. Escalating Atrocities in the Central African Republic. *Human Rights Watch*. 18.12.2013 (<https://www.hrw.org/report/2013/12/18/they-came-kill/escalating-atrocities-central-african-republic>, 14.05.2020).

Human Rights Watch (2014). Syria: One Year On, No Justice for Chemical Attacks Victims. *Human Rights Watch*. 21.08.2014. (<https://www.hrw.org/news/2014/08/21/syria-one-year-no-justice-chemical-attacks-victims>, 05.05.2020).

Human Rights Watch (2015). World Report 2015: South Sudan. Events of 2014. *Human Rights Watch*. 2015 (<https://www.hrw.org/world-report/2015/country-chapters/south-sudan>, 11.05.2020).

Human Rights Watch (2017). Cote d'Ivoire: UN Peacekeeping Mission Ends. *Human Rights Watch*. 30.06.2017 (<https://www.hrw.org/news/2017/06/30/cote-divoire-un-peacekeeping-mission-ends>, 30.04.2020).

Charbonneau, Louis – Nichols, Michelle (2012). U.N. Syria mission to end, new blow to peace efforts. *Reuters*. 16.08.2012 (<https://www.reuters.com/article/us-syria-crisis-un/u-n-syria-mission-to-end-new-blow-to-peace-efforts-idUSBRE87F0XL20120816>, 05.05.2020).

Charity and Security Network (2016). Syria: Listed Terrorist Groups and umanitarian Crises. *Charity and Security Network*. 30.08.2016 (<https://charityandsecurity.org/country/syria/>, 06.05.2020).

ICISS (2001). *The Responsibility to Protect. Report of the International Commission on Intervention and State Sovereignty* (Ottawa: International Development Research Centre).

International Criminal Court (2016). Opening of the trial in the Laurent Gbagbo and Charles Blé Goudé case on 28 January 2016: Practical information. *International Criminal Court*. 22.01.2016 (<https://www.icc-cpi.int/Pages/item.aspx?name=ma193>, 30.04.2020).

International Crisis Group (2015). South Sudan: Keeping Faith with the IGAD Peace Process. *International Crisis Group*. 27.06.2015 (<https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/south-sudan/south-sudan-keeping-faith-igad-peace-process>, 10.05.2020).

Janzekovic, John – Silander, Daniel (2013). *Responsibility to Protect and Prevent: Principles, Promises and Practicalities* (London: Anthem Press).

Jungwirth, Tomáš (2016). Civilisté v ohrožení. *Asociace pro mezinárodní otázky*. 11. 1. 2016 (<http://www.amo.cz/civiliste-v-ohrozeni/>, 08. 04. 2020).

Kaye, Josie Lianna – Lindenmayer, Elisabeth (2009). *A Choice for Peace? The Story of Forty-One Days of Mediation in Kenya* (New York: International Peace Institut).

Kolmašová, Šárka (2016). *Proměny konceptu humanitární intervence: od Rwandy po Libyi* (Praha: Ústav mezinárodních vztahů).

Leiby, Richard (2011). Arab League asks U.N. for no-fly zone over Libya. *Washington Post*. 12.03.2011 (https://www.washingtonpost.com/world/arab-league-asks-un-for-no-fly-zone-over-libya/2011/03/12/ABoie0R_story.html, 17.04.2020).

Liubata, Mugambi (2014). *The African Union and Kenya's Constitution-Building Process* (Stockholm: International IDEA: Stockholm).

Lynch, Gabrielle – Zgonec-Rozej, Miša (2013). *The ICC Intervention in Kenya* (Londýn: Chatham House).

Maasho, Aaron (2018). South Sudan's president, rebel leader sign peace deal. *Reuters*. 12.09.2018 (<https://www.reuters.com/article/us-southsudan-unrest/south-sudans-president-rebel-leader-sign-peace-deal-idUSKCN1LS2PW>, 11.05.2020).

MacQueen, Norrie (2011). *Humanitarian Intervention and the United Nations* (Edinburgh: Edinburgh University Press).

Malalo, Humphrey – Obulutsa, George (2019). Kenyan government report proposes more posts to tackle election violence. *Reuters*. 27.11.2019 (<https://www.reuters.com/article/us-kenya-politics/kenyan-government-report-proposes-more-posts-to-tackle-election-violence-idUSKBN1Y11NW>, 16.04.2020).

Military Times (2018). A look at US involvement in Syria's civil war. *Military Times*. 19.12.2018 (<https://www.militarytimes.com/news/your-military/2018/12/19/a-look-at-us-involvement-in-syrias-civil-war/>, 07.05.2020).

MINUSCA (2016). United Nations report on violence in Bangui September – October 2015: Urgent steps needed to prevent impunity for grave violations of Human Rights. *MINUSCA*. 10.02.2016 (<https://minusca.unmissions.org/en/united-nations-report-violence-bangui-september-%E2%80%93-october-2015-urgent-steps-needed-prevent-impunity>, 14.05.2020).

MINUSCA (2020). *MINUSCA About*. *MINUSCA*. 2020 (<https://minusca.unmissions.org/en/about>, 14.05.2020).

Misser, Francois (2013). Central African Republic: collapse of the Bozize regime. *African Arguments*. 15.01.2013 (<https://africanarguments.org/2013/01/15/central-african-republic-the-collapse-of-the-bozize-regime-by-francois-misser/>, 13.05.2020).

Mudge, Lewis (2019). A Moment for Justice in the Central African Republic. ICC Rules Trail of Militia Leaders Can Proceed. *Human Rights Watch*.

13.12.2019 (<https://www.hrw.org/news/2019/12/13/moment-justice-central-african-republic>, 15.05.2020).

Nadin, Peter (2014). Central African Republic: Factors and Prospects of a new UN mission. *Our World*. 04.03.2014 (<https://ourworld.unu.edu/en/central-african-republic-factors-and-prospects-of-a-new-un-mission>, 13.05.2020).

Nako Madjiasra, Ngoupana Paul-Marin (2014). Celebrations in Central African Republic as leader resigns. *Reuters*. 10.01.2014 (<https://www.reuters.com/article/us-centralafrican-djotodia/celebrations-in-central-african-republic-as-leader-resigns-idUSBREA090GT20140110>, 14.05.2020).

Ngoupana, Paul-Marin (2010). CAR president confirms rebel leader's death. *Reuters*. 31.01.20210 (<https://www.reuters.com/article/idUSLDE60U0BW>, 13.05.2020).

Ngoupana, Paul-Marin (2013). Central African Republic rebels resume fighting. *Reuters*. 21.03.2013 (<https://www.reuters.com/article/us-car-rebels/central-african-republic-rebels-resume-fighting-idUSBRE92K12420130321>, 13.05.2020).

Nichols, Michelle (2016). U.N. peacekeepers failer to respond to South Sudan hotel attack: inquiry. *Reuters*. 01.11.2016 (<https://www.reuters.com/article/us-southsudan-security-un-idUSKBN12W4K1>, 11.05.2020).

Novosseloff, Alexandra (2018). *The Many Lives of a Peacekeeping Mission: The UN Operation in Cote d'Ivoire* (New York: International Peace Institute).

OHCHR (2008). *Report from OHCHR Fact-finding Mission to Kenya, 6-28 February 2008* (Ženeva: OHCHR).

OPCW (2016). Destruction of declared Syrian chemical weapons completed. *OPCW*. 04.01.2016 (<https://www.opcw.org/media->

centre/news/2016/01/destruction-declared-syrian-chemical-weapons-completed, 05.05.2020).

Plett, Barbara (2011). Did UN forces take sides in Ivory Coast?. *BBC*. 07.04.2011 (<https://www.bbc.com/news/world-africa-13004462>, 30.04.2011).

Politico (2019). Timeline of the rise and fall of the Islamic State group. *Politico*. 27.10.2019 (<https://www.politico.com/news/2019/10/27/baghdadi-islamic-rise-fall-058970>, 07.05.2020).

Raleigh, Clionadh – Dowd, Caitriona (2015). *Country Report: Central African Republic. January 2015* (Madison: Armed Conflict Location and Event Data Project).

Reike, Ruban (2012). Libya and the Responsibility to Protect: Lessons for the Prevention of Mass Atrocities. *St. Antony's International Review* 8 (1), s. 122–149.

Reuters (2013). Opposition, rebels take key posts in new Central African government. *Reuters*. 03.02.2013 (<https://www.reuters.com/article/us-centralafrica-cabinet/opposition-rebels-take-key-posts-in-new-central-african-republic-government-idUSBRE91204H20130203>, 13.05.2020).

Rice, Susan E. - Loomis, Andrew J. (2007). The Evolution of Humanitarian Intervention and the Responsibility to Protect. In: Daalder, Ivo H., *Beyond Preemption: Force and Legitimacy in a Changing World* (Washington, D.C.: Brookings Institution Press).

Rice, Xan (2010). Ivory Coast violence leaves 18 dead. *The Guardian*. 16.12.2010 (<https://www.theguardian.com/world/2010/dec/16/ivory-coast-violence-dead>, 29.04.2020).

S/2011/387 (2011). *Twenty-eight report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Cote d'Ivoire*.

S/2011/612 (2011). *France, Germany, Portugal and United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland: draft resolution.*

S/2014/928 (2014). *Letter dated 19 December 2014 from the Secretary-General addressed to the President of the Security Council.*

S/PRST/2008/4 (2008). *Statements made by the President of the Security Council in 2008.*

S/PV.6627 (2011). *UNSC 6627th meeting.*

S/RES/1528 (2004). *UNSC Resolution 1528.*

S/RES/1674 (2005). *UNSC Resolution 1674.*

S/RES/1706 (2006). *UNSC Resolution 1706.*

S/RES/1894 (2009). *UNSC Resolution 1894.*

S/RES/1962 (2010). *UNSC Resolution 1962.*

S/RES/1970 (2011). *UNSC Resolution 1970.*

S/RES/1973 (2011). *UNSC Resolution 1973.*

S/RES/1975 (2011). *UNSC Resolution 1975.*

S/RES/1996 (2011). *UNSC Resolution 1996.*

S/RES/2043 (2012). *UNSC Resolution 2043.*

S/RES/2118 (2013). *UNSC Resolution 2118.*

S/RES/2121 (2013). *UNSC Resolution 2121.*

S/RES/2127 (2013). *UNSC Resolution 2127.*

S/RES/2132 (2013). *UNSC Resolution 2132.*

S/RES/2139 (2014). *UNSC Resolution 2139*.

S/RES/2149 (2014). *UNSC Resolution 2149*.

S/RES/2155 (2014). *UNSC Resolution 2155*.

S/RES/2165 (2014). *UNSC Resolution 2165*.

S/RES/2170 (2014). *UNSC Resolution 2170*.

S/RES/2301 (2016). *UNSCR Resolution 2301*.

S/RES/2304 (2016). *UNSC Resolution 2304*.

Sharma, Serena (2010). The Responsibility to Prevent: Lessons from Kenya's post-electoral crisis. *The Broker*. 14.06.2010 (<https://www.thebrokeronline.eu/the-responsibility-to-prevent-lessons-from-kenya-s-post-electoral-crisis/>, 16.04.2020).

Schneider, Mark (2010). Implementing the Responsibility to protect in Kenya and Beyond. *International Crisis Group*. 5. 5. 2010 (<https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/kenya/implementing-responsibility-protect-kenya-and-beyond>, 15.04.2020).

SOHR (2020). Syrian Revolution NINE years on: 586,100 persons killed and millions of Syrians displaced and injured. *Syrian Observatory for Human Rights*. 15.03.2020 (<https://www.syriahr.com/en/?p=157193>, 09.05.2020).

Stamnes, Eli (2015). *The United Nations Mission in the Republic of South Sudan (UNMISS): Protecting Civilians in a Volatile Environment* (Oslo: Norwegian Institute of International Affairs).

Stimson Center (2016). *Shifting the Political Strategy of the UN Peacekeeping Mission in the Central African Republic* (Washington, D.C.: Stimson Center).

Taylor, Alan (2011). South Sudan: The Newest Nation in the World. *The Atlantic*. 11.07.2011 (<https://www.theatlantic.com/photo/2011/07/south-sudan-the-newest-nation-in-the-world/100103/>, 09.05.2020).

Terry, Patrik C. R. (2015). The Libya intervention (2011): neither lawful, nor a successful. *The Comparative and International Law Journal of Southern Africa* 48 (2), s. 162-182.

Thakur, Ramesh (2015). The evolution of the Responsibility to Protect. *Asia & The Pacific Policy Society Policy Forum*. 21. 9. 2015 (<https://www.policyforum.net/the-evolution-of-the-responsibility-to-protect/>, 08.04.2020).

The Guardian (2016). South Sudan rebel leader Riek Machar returns to Juba. *The Guardian*. 26.04.2016 (<https://www.theguardian.com/world/2016/apr/26/south-sudan-rebel-leader-reik-machar-returns-juba>, 10.05.2020).

Tisdall, Simon (2013). South Sudan president sacks cabinet in power struggle. *The Guardian*. 23.06.2013 (<https://www.theguardian.com/world/2013/jul/24/south-sudan-salva-kiir-sacks-cabinet>, 09.05.2020).

Ullah, Iimdad (2016). Responsibility to Protect and the Failure to Prevent the Rise of the Islamic State. *Strategic Studies* 36 (3), s. 95–112.

UN News (2008). UN genocide adviser urges end to violence in Kenya, sends staffer there. *UN News*. 28. 1. 2008 (<https://news.un.org/en/story/2008/01/247072-un-genocide-adviser-urges-end-violence-kenya-sends-staffer-there>, 15.04.2020).

UN News (2015). UN peacekeepers help provide security ad Central African Republic holds elections. *UN News*. 30.12.2015 (<https://news.un.org/en/story/2015/12/519132-un-peacekeepers-help-provide-security-central-african-republic-holds-elections>, 15.05.2020).

UN News (2016). Feature: Central African Republic's Parliament seated after support for polls. *UN News*. 06.05.2016 (<https://news.un.org/en/story/2016/05/528702-feature-central-african-republics-parliament-seated-after-un-support-polls>, 15.05.2020).

UN News (2020). UN chief welcomes South Sudan's Unity government, lauds parties for 'significant achievement'. *UN News*. 22.02.2020 (<https://news.un.org/en/story/2020/02/1057941>, 11.05.2020).

UN Press Release (2010). *UN Secretary-General's Special Advises on the Prevention of Genocide and the Responsibility to Protect on the Situation in Cote d'Ivoire* (New York: Office of the Special Adviser on the Prevention of Genocide).

UN Press Release (2011a). *Statement attributed to the UN Secretary-General's Special Advisers on the Prevention of Genocidy and the Responsibility to Protect on the Situation in Cote d'Ivoire* (New York: Office of the Special Adviser on the Prevention of Genocide).

UN Press Release (2011b). *Special Advisers of the United Nations Ssecretary-General on the Prevention of Genocide, Francis Deng, and on the Responsibility to Protect, Edward Luck, on the situation in Syria* (New York: Office of the Special Adviser on the Prevention of Genocide).

UN Press Release (2016). *Statement to the Security Council by Adama Dieng, United Nations Special Adviser on the Prevention of Genocide, on his visit to South Sudan* (New York: Office of the Special Adviser on the Prevention of Genocide).

United Nations (2012). The UN Secretary-General's Special Adviser on the Prevention of Genocide, Francis Deng, and on the Responsibility to Protect, Edward Luck, urge immediate action to end violence in Syria. *OCHA Services*. 10.02.2012 (<https://reliefweb.int/report/syrian-arab-republic/un-secretary-generals-special-advisers-prevention-genocide-francis-deng>, 27.04.2020).

UNMISS (2015). *Attacks on Civilians in Bentiu and Bor: April 2014* (New York: United Nations).

UNOG (2020). Statemen Attributable to the United Nations Special Envoy for Syria Mr. Geir O. Pedersen on the Anniversary of the Syrian Conflict. *United Nations Geneva*. 14.03.2020
([https://www.unog.ch/80256EDD006B9C2E/\(httpNewsByYear_en\)/05B5501C0DE4FC8CC125852B005F901E?OpenDocument](https://www.unog.ch/80256EDD006B9C2E/(httpNewsByYear_en)/05B5501C0DE4FC8CC125852B005F901E?OpenDocument), 08.05.2020).

Walling, Carrie Booth (2013). *All Necessary Measures. The United Nations and Humanitarian Intervention* (Philadelphia: University of Pennsylvania Press).

Warner, Lesley Anne (2013). Flawed Peace Process Leads to Greater Unrest in the Central African Republic. *World Politics Review*. 26.03.2013
(<https://www.worldpoliticsreview.com/articles/12820/flawed-peace-process-leads-to-greater-unrest-in-the-central-african-republic>, 13.05.2020).

Weiss, Thomas G. (2010). Halting Antrocities in Kenya. *Great Decisions: Foreign Policy Association*, s. 17–30.

Weiss, Thomas G. - Thakur Ramesh (2010). *Global Governance and the UN: An Unfinished Journey* (Indiana: Indiana University Press).

Western, Jon (2011). Protecting States or Protecting Civilians: The Case for R2P. *The Massachusetts Review* 52 (2), s. 348–357.

Wilson, Scott – Warrick Joby (2011). Aassad must go, Obama says. *Washington Post*. 18.08.2011 (https://www.washingtonpost.com/politics/assad-must-go-obama-says/2011/08/18/gIQAelheOJ_story.html, 05.05.2020).

Resumé

The main focus of this thesis was to introduce development of the concept Responsibility to protect since the end of the cold war when several humanitarian interventions failed to present time. Another goal was to analyse implementation of Responsibility to protect in 6 cases and evaluate, if the implementation was successful and fulfil it's goal to prevent and protect civilians from the genocide, ethnic cleansing, war crimes and crimes against humanity. Despite the fact all members of the United Nations accepted concept of Responsibility to protect on The 2005 World Summit and committed and engaged to take responsibility to protect civilians from genocide, ethnic cleansing, war crimes and crimes against humanity, not all states actually undertook this responsibility. In several cases implementation of Responsibility to protect was at least partly successful and prevented genocide and ethnic cleansing, but also in several cases brought failure. The future of implementation of concept Responsibility to protect is depended on communication and cooperation between international community and The United Nations Security Council.